

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om polisens personregister och lag om ändring av 19 a § passlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Denna proposition innehåller ett förslag till en lag om polisens personregister och till en därmed sammanhängande ändring av passlagen. Avsikten är att lagen om polisens personregister och den förordning som skall ges med stöd av lagen skall ersätta 1987 års förordning om polisens personregister samt 1988 års förordning om polisens permanenta adb-personregister jämte ändringar.

Utgångspunkten är att den allmänna personregisterlagen skall tillämpas också på polisens personregister. Avvikelser från detta får ske endast när det är nödvändigt för att säkerställa effektiviteten i polisverksamheten. Undantagen skall närmast gälla inhämtande och registrering av känsliga uppgifter, de registrerades rätt till insyn samt användningen av de uppgifter som finns i registren. I lagen om polisens personregister skall också organisatoriska frågor i anslutning till inrättande av register och registerföringen regleras. Stadganden om registret över misstänkta och om skyddspolisens funktionella datasystem, vilka bägge innehåller uppgifter som kan betecknas som tips, skall utfärdas på lagnivå. Det är meningen att stadganden om

polisens permanenta personregister som är avsedda för riksomfattande bruk och som förs med hjälp av automatisk databehandling skall utfärdas genom förordning. Den föreslagna lagen skall också innehålla stadganden om utbyte av registeruppgifter mellan de olika polisenheterna och om utlämnande av registeruppgifter till utländska polismyndigheter. Det skall också vara möjligt att överföra registeruppgifter till vissa andra myndigheter genom teknisk anslutning. Stadganden om hur lång tid uppgifterna i personregistren skall bevaras skall utfärdas genom en förordning som ges med stöd av lagen. Den föreslagna lagen skulle medföra att stadgandena om polisens personregister skulle motsvara den konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter som Europarådets medlemsstater har ingått och Europarådets rekommendation om datasekretess inom polisverksamheten.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft samtidigt som den nya polislagen som föreslås i den proposition som skall avlätas till riksdagen separat.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1	5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	13
ALLMÄN MOTIVERING	3	5.1. Samband med andra propositioner	13
1. Nuläge	3	5.2. Samband med internationella avtal och förpliktelser	13
1.1. Lagstiftning och praxis	3	DETALJMOTIVERING	13
1.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet	3	1. Lagförslagen	13
Internationella avtal	3	1.1. Lag om polisens personregister	13
Lagstiftningen i utlandet	4	Allmänna stadganden	13
1.3. Bedömning av nuläget	8	Inrättande av personregister	15
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen .	9	Insamlande och registrering av uppgifter .	17
2.1. Mål och medel	9	Den registrerades rätt till insyn	21
2.2. De viktigaste förslagen	10	Utlämnande och användning av uppgifter	22
3. Propositionens verkningar	12	Särskilda stadganden	31
3.1. Ekonomiska verkningar	12	Ikraftträdelse- och övergångsstadganden .	32
3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	12	1.2. Passlagen	33
3.3. Verkningar för medborgarna	12	2. Närmare stadganden och bestämmelser	33
4. Beredningen av propositionen	12	3. Ikraftträdande	33
4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial .	12	LAGFÖRSLAGEN	34
4.2. Remissutlåtanden	12	1. Lag om polisens personregister	34
		2. Lag om ändring av 19a § passlagen	39
		BILAGOR	40

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Vid inhämtande, registrering, användning och utlämnande av personuppgifter tillämpas personregisterlagen (471/87) och personregisterförordningen (476/87), som kompletterar lagen. Stadgandena gäller såväl privata register som register som förs av myndigheter, om inte något annat stadgas i lagen eller i en förordning som har utfärdats innan personregisterlagen trädde i kraft. I regeringens proposition med förslag till en personregisterlag och lagar som har samband med den (Reg.prop. 49/1986 rd, nedan personregisterlagpropositionen) ställdes såsom mål för regleringen att de förordningar som utfärdats innan personregisterlagen trädde i kraft ses över och att eventuellt behövliga stadganden som avviker från personregisterlagen lyfts upp till lagnivå.

På polisens personregister tillämpas förutom den allmänna personregisterlagstiftningen också förordningen om polisen personregister (1056/87), som utfärdades innan personregisterlagen trädde i kraft, och förordningen om polisens riksomfattande permanenta adb-personregister (1337/88). I dessa förordningar har polisen riksomfattande, permanenta personregister som förs med automatisk databehandling definierats med tanke på att polisens verksamhet skall göras öppnare, samtidigt som tryggheten av förutsättningarna för polisens verksamhet har givit anledning till undantag från den allmänna personregisterlagstiftningens stadganden om ändamålsbunden användning av inhämtade och registrerade uppgifter samt den registrerades rätt till insyn.

Statsrådets beslut om framläggande av registerbeskrivningar över vissa personregister (1382/88) gäller också vissa av polisens personregister.

Inrikesministeriet har 1988 utfärdat ett beslut om polisens riksomfattande manuella och temporära register som förs med automatisk databehandling samt 1990 meddelat föreskrifter om personregister inom polisförvaltningen samt meddelat flera anvisningar och givit rekommendationer om användningen av polisens personregister. Också olika polisenheter har givit sina underlydande, som använder regist-

ren, anvisningar och rekommendationer om användningen av personregistren.

1.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Internationella avtal

Datasekretessfrågorna regleras av den mellan Europarådets medlemsstater ingångna konventionen om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (FördrS 36/92), nedan datasekretesskonventionen. Målet för datasekretesskonventionen är att för var och en säkerställa respekten för grundläggande fri- och rättigheter, särskilt gäller rätten till personlig integritet.

Avtalsparterna förbinder sig att vidta nödvändiga åtgärder i sin nationella lagstiftning för att genomföra de grundläggande principer för datasekretess, som anges i konventionen. De grundläggande principerna gäller bl.a. uppgifternas beskaffenhet, särskilda slags uppgifter, dataskydd och ytterligare skyddsåtgärder för registrerade personer samt straff och rättsmedel. Avvikelser från de bestämmelser som gäller uppgifternas beskaffenhet, särskilda slags uppgifter och ytterligare skyddsåtgärder för registrerade personer är enligt konventionen möjliga, om avvikelserna medges i partens nationella lagstiftning och är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle för att skydda statens säkerhet, den allmänna säkerheten, statens penningintressen, brottsbekämpning eller för att skydda den registrerade personens eller andra personers fri- och rättigheter.

I konventionen finns också bestämmelser om internationell överföring av personuppgifter och om ömsesidigt bistånd. En part får såsom regel inte uteslutande i syfte att skydda den personliga integriteten förbjuda eller kräva särskilt bemyndigande för överföring av personuppgifter över gränsen till en annan parts territorium.

Europarådets ministerkommitté har 1987 givit en rekommendation om användning av personuppgifter i polisens verksamhet, nedan datasekretessrekommendationen. Rekommendationen är inte juridiskt bindande. Avsikten med rekommendationen är att precisera datasekretesskonventionen på de punkter som gäl-

ler polisväsendet. Ministerkommittén rekommenderar att medlemsstaterna omfattar principerna i rekommendationen såsom riktlinjer för sin interna lagstiftning och praxis. De grundläggande principerna i rekommendationen gäller:

- 1) tillsyn och anmälan,
- 2) inhämtande av uppgifter,
- 3) registrering av uppgifter,
- 4) polisens användning av uppgifter,
- 5) utlämnande av uppgifter,
- 6) offentlighet, rätt att få kännedom om polisens personregister, rätt att få uppgifter rättade och att söka ändring,
- 7) registreringstid och uppdatering av uppgifter samt
- 8) dataskydd.

Europeiska gemenskapens kommission utarbetade 1990 tre förslag till direktiv i datasekretessfrågor dvs. ett förslag till direktiv om skydd av individen vid behandling av personuppgifter, ett förslag till direktiv om dataskydd samt ett förslag till direktiv om skydd för personuppgifter och personlig integritet vid telekommunikation. Det förstnämnda direktivet har 1992 omarbetats till ett nytt förslag, nedan förslaget till datasekretessdirektiv. Detta förslag bereds fortfarande och det är inte säkert när det kommer att antas.

Enligt förslaget till datasekretessdirektiv skall direktivet inte tillämpas när behandlingen av personuppgifterna ansluter sig till en verksamhet som inte omfattas av gemenskapsrätten. Redan nu omfattas vissa sådana grupper av ärenden som har anknytning till polisens verksamhet, t.ex. ärenden som gäller skjutvapen, av gemenskapsrätten. I framtiden torde detta bli fallet för en allt större del av polisverksamheten. Enligt ingressen i direktivförslaget skall motsvarande, i nationell lagstiftning omfattade principer tillämpas också vid sådan behandling av personuppgifter som inte underlyder gemenskapsrätten. Inom ramen för det europeiska polissamarbetet TREVI föreslogs dock hösten 1993 att det föreslagna datasekretessdirektivet inte skall tillämpas på polisens register, och att polisen skall beredas möjlighet att under vissa lämpliga villkor få tillgång också till register som inrättats för andra ändamål.

Enligt förslaget till datasekretessdirektiv skall medlemsstaterna skydda fysiska personers fri- och rättigheter vid behandling av personuppgifter, särskilt deras rätt till integritet.

Medlemsstaterna skall dock inte på denna grund ha rätt att begränsa ett fritt flöde av personuppgifter mellan medlemsstaterna.

Enligt förslaget skall i direktivet ingå bestämmelser om när behandlingen av personuppgifter är laglig till den del som den berör uppgifternas beskaffenhet, ändamålet med behandlingen av uppgifterna, vissa särskilda slags uppgifter, den registrerades rätt till insyn, den registrerades rättelseyrkanden, säkerheten vid behandlingen av uppgifterna samt skyldighet att göra anmälan hos tillsynsmyndigheten. Om viktig allmän fördel det kräver, skall undantag från förbudet att behandla känsliga uppgifter tillåtas i nationell lagstiftning. De registrerades rätt till insyn skall kunna begränsas bl.a. när en sådan begränsning behövs med hänsyn till nationell säkerhet, utredning av brott, allmän säkerhet eller trygghet av myndighetsinspektion. Om de registrerades rätt till insyn begränsas, skall datasekretessmyndigheten ha rätt att på den registrerades begäran verkställa behövlig inspektion. I regel skall den registrerade informeras om databehandlingsfunktionens existens samt om insamling och utlämnande av uppgifter. Det skall dock vara möjligt att begränsa denna informationsskyldighet på likartade grunder som den registrerades rätt till insyn.

I direktivet skall också ingå bestämmelser om rättsmedel, skadeståndsansvar och straff, utlämnande av personuppgifter till tredje stat, betenderegler samt datasekretessmyndigheter. Personuppgifter skall i regel endast få lämnas till sådana stater som har en tillräckligt hög nivå på sin datasekretess. Undantag kan göras bl.a. när viktig allmän fördel så kräver.

Regleringen av de frågor som gäller polisens personregister påverkas också av internationella avtal om polissamarbete. Sådana avtal är bl.a. den europeiska konventionen om utlämning för brott (FördrS 32/71) samt konventionen om internationell rättshjälp i brottmål (FördrS 30/81).

Lagstiftningen i utlandet

Trots datasekretesskonventionen och datasekretessrekommendationen har de europeiska staterna valt såväl systematiskt som innehållsmässigt olika sätt att reglera sina polisregister.

Av de nordiska länderna behandlas nedan Sverige mera ingående, eftersom landet ansetts

vara ett föregångsland i fråga om datasekretess och den svenska lagstiftningen om polisens personregister som bäst är föremål för revidering. Nederländerna har i sin tur nyligen fått en lagstiftning om polisens personregister, varför denna behandlas. I regeringens proposition med förslag till ny polislag har för Tyska förbundsrepublikens vidkommande delstaten Nordrhein-Westfalen tagits såsom exempel, varför lagstiftningen i nämnda delstat refereras också i detta sammanhang. Storbritannien ger i sin tur prov på ett något annorlunda sätt att betrakta datasekretessen i anslutning till säkerhetsmyndigheternas verksamhet och på något annorlunda lösningar i dessa frågor.

Den svenska allmänna lagen om datasekretess, datalagen, kom till 1973. För polisens register finns en egen lag, nämligen polisregisterlagen, som är äldre än datalagen och kom till redan 1965. Lagen har senast ändrats 1991. I Sverige förs även det allmänna straffregistret, nämligen kriminalregistret, av polisen. För detta gäller en egen lag från 1963, lagen om allmänt kriminalregister.

Enligt polisregisterlagen skall innehållet i polisregister begränsas till uppgifter som är nödvändiga för att polisen skall kunna förebygga och uppvisa brott samt fullgöra sin verksamhet i övrigt. På lagnivå finns inga närmare föreskrifter om registrens användningssändamål eller ändamålsbundenhet. Enligt lagen utfärdar regeringen eller efter regeringens bemyndigande rikspolisstyrelsen närmare föreskrifter om innehållet i polisregister. I lagen finns stadganden om utlämnande av uppgifter till en annan polismyndighet, en annan myndighet eller en enskild samt om utlämnande av uppgifter till utlandet. Även i fråga om utlämnande av uppgifter har uppgiften att meddela närmare föreskrifter på många punkter delegerats till regeringen eller enligt bemyndigande av regeringen till rikspolisstyrelsen. I lagen finns också stadganden om lämplighetsutlåtanden. Några maximitider finns inte för hur länge uppgifterna skall bevaras, men möjligheterna att lämna ut uppgifter bestäms för varje slag av uppgifter av hur gamla uppgifterna är.

Regeringen har meddelat närmare föreskrifter om polisregister (1969), efterlysning (1969), personalkontroll (1969) och kriminalregister (1973). I de föreskrifter som gäller polisregister har registren på allmän nivå delats in i riksomfattande register, register som förs av rikspolisstyrelsen samt lokala register. I föreskrift-

erna behandlas bl.a. frågan när uppgifterna skall utgå ur registren. Bestämmelserna om personkontroll gäller bl.a. det register som förs vid rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning samt tillförlitlighetsutlåtanden.

I Sverige har 1992 utarbetats förslag (Ds 1992:32) till nya lagar om polisregister, kriminalregister samt misstankeregister samt till förordningar som ansluter sig till dessa lagar.

Enligt förslaget skall polisregistret endast få innehålla uppgifter som är nödvändiga för att polisen skall kunna fullgöra sina uppgifter att förebygga brott eller bedriva spaning och utredning i fråga om brott. Rikspolisstyrelsen skall meddela närmare föreskrifter om innehållet i polisregister.

Det föreslås att misstankeregistret regleras genom en egen lag. I ett sådant register skulle samlas uppgifter om sådana skäliga misstankar om brott som behövs av:

1) polis- och tullmyndigheter för att samordna olika ärenden beträffande samma person samt för att förebygga, uppvisa och utreda brott,

2) polismyndigheter vid lämplighetsprövning eller tillståndsgivning,

3) åklagarmyndigheter för förundersökning och åtal eller

4) myndigheter i övrigt i fråga om personer vilkas förhållanden är av betydelse för prövning av verksamheten.

I registret skall föras in uppgifter om den som fyllt 15 år och som är skäligen misstänkt för brott för vilket svårare straff än böter är föreskrivet. Enligt lagförslaget skall regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, rikspolisstyrelsen få föreskriva att registreringen skall begränsas. Enligt det förslag till lagförordning som ansluter sig till lagförslaget skall misstankar om vissa trafikbrott inte antecknas i registret. Enligt lagförslaget skall anteckningar om misstankar om brott utgå ur registret när

1) förundersökningen har avslutats utan att åtal väckts,

2) åtal som har väckt har lagts ned, eller

3) en dom som bifallit åtalet har meddelats eller en frikännande dom har vunnit laga kraft. Enligt förslaget skall det vara tillåtet att lämna uppgifter ur misstankeregistret till olika myndigheter eller till den misstänkte själv.

Norge har en allmän lag om personregister från 1978. I lagen om straffregistrering från år 1971 finns stadganden såväl om straffregister som om egentliga polisregister. I lagen nämns

ett bötesregister som förs av en enhet inom den lokala polisen eller det centrala ämbetsverket samt om ett för hela riket avsett centralt register, där sådana personuppgifter registreras som kan vara av betydelse för förundersökning eller utredning av brott. Justitiedepartementet har 1974 meddelat närmare föreskrifter om verkställigheten av lagen.

I *Danmark* har allmänna registerstaganden utfärdats särskilt för enskilda och särskilt för myndigheter. Den lag som gäller privata register är från 1987 och den som gäller myndighetsregister från 1991. Justitieministeriet har 1991 meddelat föreskrifter om centralkriminalregister. Vid centralkriminalregistret förs registret av rikspolischefen och registret består av ett avgöranderegister och ett förundersökningsregister (efterforskningsregistret). I förundersökningsregistret antecknas sådan uppgifter som har betydelse för polisens verksamhet. Närmare bestämmelser om vilka typer av uppgifter som skall ingå i förundersökningsregistret samt när uppgifterna skall utgå ur registret finns i bilagorna, som inte är offentliga. I justitieministeriets föreskrifter finns också bestämmelser om samkörning av centralkriminalregistret med vissa andra centralregister, bl.a. vapen- och jakt-, körkorts- samt passregistret. Samkörning kan ske om den behövs med hänsyn till registerföringen eller möjligheterna att utnyttja registret.

Nederländerna har en allmän datasekretesslag från 1988. För polisens register har 1990 stiftats en egen lag, lagen om integritetsskydd i anslutning till polisregister. Om verkställigheten av denna lag har 1991 utfärdats en förordning.

Enligt lagen om polisregister skall ett polisregister inrättas för ett visst ändamål, och i registret får endast antecknas sådan personuppgifter som överensstämmer med ändamålet för upprättandet av registret. På lagnivå definieras polisregistren inte. I förordningen nämns särskilt ett "kriminalpolisregister" och ett "register för den gråa zonen". Det förstnämnda, "kriminalpolisregistret" har inrättats för förebyggande och utredning av allvarliga brott. Vid bedömningen av hur allvarligt ett brott är tas det hänsyn till hur grovt brottet är, om det är fråga om ett upprepat brott samt huruvida brottet har begåtts på ett organiserat sätt. I registret kan antecknas uppgifter om "kriminalpolisobjekt", dvs. om personer som misstänks har gjort sig skyldiga eller som på

sannolika skäl misstänks göra sig skyldiga till ett allvarligt brott. Ett "register för den gråa zonen" har inrättats för utredning av huruvida en person kan betraktas såsom "kriminalpolisobjekt". Enligt lagen utfärdar den registeransvarige särskilt för varje register övriga bestämmelser om bl.a. registrets användningsändamål, uppgifternas innehåll, när uppgifterna skall utgå ur registret samt om den registrerades rätt till insyn. Registeransvarig för den kommunala polisen är borgmästaren på orten och för den statliga polisen justitieministern. Enligt lagen kan den registeransvarige genom särskilda bestämmelser för varje register begränsa den registrerades rätt till insyn, om detta behövs för att polisen skall kunna utföra sina uppgifter eller med hänsyn till en tredje persons livsviktiga intressen.

Enligt lagen skall det vara möjligt att lämna ut uppgifter ur ett polisregister till en annan polismyndighet, för att denna skall kunna utföra sina polisuppgifter. Särskilt nämns möjligheterna att få uppgifter för avgivande av utlåtanden om någons beteende samt för åligganden som ansluter sig till skjutvapens-, jakt- och utlänningslagarna. Uppgifter får också lämnas till vissa andra myndigheter, som nämns i lagen. En utlämningsgrund kan också vara att en annan myndighet behöver uppgifterna för att kunna identifiera en person. Uppgifter kan också lämnas till ett brottsoffer och om allmän fördel det kräver också till andra, enligt vad regeringen bestämmer. I förordningen har rätten att lämna ut uppgifter åt andra än myndigheter begränsats till att gälla vissa särskilt nämnda uppgifter av offentlig karaktär. I lagen finns ytterligare ett stadgande om tystnadsplikt, vilket kan ge möjlighet att röja uppgifter även i andra fall än dessa. Särskilda stadganden finns om utlämnande av uppgifter till utlandet. På förordningsnivå har möjligheten att lämna ut uppgifter endast i fråga om uppgifter ur temporära register, "register för den gråa zonen" samt uppgifter om dem som begärt hjälp av polisen bundits till en mera exakt angivelse av registrets användningsändamål är det, att det är fråga om utförande av polisuppgifter. Ur temporära register kan uppgifter visserligen lämnas ut även för undersökning av allvarliga brott samt till "kriminalpolisregistret" och ett "register för den gråa zonen". Enligt förordningen kräver utlämnande av känsliga uppgifter att behovet av uppgifterna är större än vanligt. För att

uppgifterna skall få lämnas internt inom polisen förutsätts det att uppgifterna absolut behövs och för att de skall få lämnas till andra att utlämnandet är nödvändigt, dvs. att mottagaren inte kan nå målet för sin verksamhet om han inte får uppgifterna.

I *Tyska förbundsrepubliken* har varje delstat egna datasekretessbestämmelser. I fråga om delstaten *Nordrhein-Westfalen* ingår de allmänna datasekretessbestämmelserna i delstatens lag om datasekretess. De datasekretessbestämmelser som gäller polisen utgör en del av delstatens polislag. Polislagen av år 1980 ändrades 1990 med anledning av en lag om utvecklande av datasekretessen inom polisen och ordningsmyndigheterna.

I polislagen finns inga stadganden för varje särskilt register, men däremot allmänna bestämmelser om registrering, användning och utlämnande av uppgifter, polisens rätt att få tillgång till uppgifter, rättelse av uppgifter, när uppgifter skall utgå samt om tryggnad av datasekretessen. När register inrättas skall behovsprincipen iakttagas. Uppgifter får registreras och användas endast för de ändamål som de anskaffats för. Undantag kan dock göras från denna ändamålsbundenhet, om polisen skulle ha rätt att skaffa uppgifter även för det nya ändamålet. Uppgifter får registreras, om det behövs med tanke på utförandet av polisens uppgifter eller för en tidsmässigt begränsad dokumentation. Uppgifter som anskaffats för förebyggande av brott får dock registreras och användas för upprätthållande av allmän säkerhet endast i sådana fall där förundersökningen av ett brott har inletts. Om en person inte längre misstänks för brottet, skall de registrerade uppgifterna på motsvarande sätt utgå ur registret. Uppgifter om en viss persons kontaktpersoner och personer som åtföljt honom samt om personer som lämnat upplysningar kan registreras för en ettårstid, om registreringen behövs för förebyggande av betydande brott och det med stöd av faktiska omständigheter är skäl att misstänka att också dessa personer kommer att göra sig skyldiga till brott. Vilka brott som anses vara betydande har exakt definierats i lagen. Ettårstiden kan förlängas genom beslut av chefen för ämbetsverket.

I lagen finns särskilda stadganden om registrering av personuppgifter med tanke på övervakning. För att en person skall ställas under övervakning förutsätts det att det med hänsyn

till en totalbedömning av personen och hans brott kan väntas att han också i fortsättningen gör sig skyldig till betydande brott eller att faktiska omständigheter ger skäl att misstänka att han kommer att göra sig skyldig till betydande brott. Det förutsätts ytterligare att övervakningen behövs för att förhindra brott. Ett övervakningsbeslut fattas av domaren.

När det gäller utlämnande av uppgifter finns det särskilda stadganden om utbyte av information mellan polismyndigheter, lämnande av uppgifter till andra myndigheter samt lämnande av uppgifter till andra än myndigheter. Utgångspunkten är ändamålsbundenhet. Undantag kan dock göras, om utlämnandet är tillåtet i lag eller nödvändigt för avvärjande av fara och mottagaren inte kan få uppgifterna på något annat sätt, i tid eller utan oskäligt stort besvär. Uppgifter om ovan nämnda kontaktpersoner eller medföljande personer får dock lämnas endast till en annan polismyndighet. En förutsättning för informationsutbyte mellan polismyndigheter är att utbytet behövs för att dessa myndigheter skall kunna sköta sina åligganden. Den polismyndighet som är mottagare får använda uppgifterna också för andra ändamål än de anskaffats eller registrerats för, förutsatt att uppgifterna skulle få skaffas också för detta nya ändamål. Rätten att meddela föreskrifter om utlämnande av uppgifter till utländska polismyndigheter har delegerats till inrikesministern. Förutsättningarna för utlämnande av uppgifter till andra myndigheter eller mottagare som inte är myndigheter har reglerats på allmän nivå.

Om inte annat stadgas i lagen, kan en annan myndighet enligt lagen lämna uppgifter till polisen, om det förefaller behövas för att polisen skall kunna sköta sina uppgifter.

Enligt lagen skall det sättas ut översynstider för de automatiska registren samt översyns- eller uppbevaringstider för de manuella. Närmare bestämmelser ges i registerbeskrivningarna för varje enskilt register. Enligt det stadgande som gäller utplånande av uppgifter ur registret är det möjligt att bevara en uppgift som annars skulle utplånas, om det finns skäl att misstänka att utplånandet av uppgiften skulle kränka parternas skyddade intressen eller om uppgifterna är nödvändiga med tanke på bevisning. Normal användning av uppgiften skall dock förhindras.

Storbritannien har en allmän lag om datasekretess från 1984. Undantagsstadganden som

gäller polisen finns i samma lag. I lagen hänvisas till datasekretesskonventionen, samtidigt som det dock ansetts möjligt att för säkerhetsmyndigheterna räkning göra betydande undantag från de allmänna stadgandena om datasekretess.

I fråga om uppgifter som behövs för upprätthållande av nationell säkerhet tillämpas inte bestämmelserna om registrering av och tillsyn över dem som använder uppgifterna, bestämmelserna om den registrerades rätt till insyn, den registeransvariges skadeståndsskyldighet eller domstolens rätt att förordna att oriktiga uppgifter skall rättas eller utplånas ur registret. En minister beslutar när uppgifterna skall anses behövliga för upprätthållande av nationell säkerhet.

Omfattande undantag har också gjorts i fråga om uppgifter som behövs för förhindrande eller utredning av brott, gripande av personer som begått brott eller för väckande av åtal. På uppgifterna tillämpas inte bestämmelserna om den registrerades rätt till insyn eller de bestämmelser som förbjuder utlämnande av uppgifter, om tillämpning av bestämmelserna sannolikt skulle förhindra förverkligandet av ovan nämnda syften. Om en person anklagas för att olovligen ha lämnat ut uppgifter, befrias från ansvar om han hade förnuftiga skäl att förmoda att en underlåtenhet att lämna uppgifterna sannolikt hade omintetgjort förverkligandet av de nämnda syftena. Också datasekretessmyndighetens rätt att utöva tillsyn över dem som använder uppgifterna är begränsad i fråga om insamlingen och behandlingen av uppgifterna samt när tillsynen sannolikt skulle omintetgöra förverkligandet av ovan nämnda syften.

1.3. Bedömning av nuläget

I sitt betänkande (FvUB 2/1991 rd) om regeringens proposition med förslag till lag om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (RP 43/1991 rd) konstaterade riksdagens förvaltningsutskott att de nationella stadgandena om polisen följer de grundläggande principerna i konventionen. Utskottet ansåg dock att polisen i regel har möjlighet att bara genom en av riksdagen antagen lag avvika från den ändamålsbundenhet som avses i konventionen och

från principen om kontroll av uppgifter, varför utskottet påskyndade en revidering av förordningen om polisens personregister så, att den skulle ersättas med en lag.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av grundlagarnas stadganden om de grundläggande fri- och rättigheterna (303/93) föreslås det att bl.a. skyddet för personuppgifter skall nämnas i regeringsformen, likaså rätten att ta del av handlingar och upptagningar som innehas av en myndighet. Enligt förslaget till ändring av regeringsformen skall bägge dessa grundrättigheter regleras närmare i lag.

Ur datasekretesskonventionens synvinkel är de gällande stadgandena om polisen personregister inte på alla punkter tillräckligt omfattande eller exakta.

En del av de uppgifter som polisen behöver för att utföra sina uppgifter får den helt slumpmässigt, t.ex. genom tips från allmänheten. Andra uppgifter skaffar polisen själv genom systematiskt inhämtande av information. Denna systematiska process resulterar i allmänhet i en datamängd, som kan användas på ett sätt som påverkar medborgarnas rättsliga ställning. Så exakta stadganden som möjligt måste därför stiftas om innehållet i de uppgifter som erhålls genom systematiskt inhämtande av information, om de metoder med vilkas hjälp informationen skaffas samt om förutsättningarna för anlitaandet av dessa metoder. Polisens informationsinhämtning är för närvarande delvis bristfälligt reglerad. Situationen försvåras av att också de stadganden som reglerar andra myndigheters rätt att lämna ut uppgifter till polisen är bristfälliga. Rättssystematiskt skall de allmänna stadgandena om polisens informationsinhämtning finnas i polislagen samt i förundersökningslagen (449/87) och tvångsmedelslagen (450/87). I lagstiftningen om polisens personregister skall ingå behövliga kompletterande stadganden om hur polisen får uppgifter genom massutlämnande.

Frågan hur polisen får använda uppgifter som den mottagit av andra eller själv inhämtat har anknytning bl.a. till frågan om ändamålsbunden användning av uppgifter. En del av de uppgifter som polisen mottagit används endast för utförandet av ett enskilt uppdrag, utan att uppgifterna registreras på något sätt. En del av uppgifterna registreras däremot med tanke på framtiden, varvid det är möjligt att de senare kommer till användning också på ett annat sätt

än såsom minneskunskap. En sådan fortsatt användning av uppgifterna är ur användarsynvinkel ett sätt att systematiskt inhämta information. I lagstiftningen om polisens personregister bör det stadgas om systematisk insamling av uppgifter som på ett lagligt sätt mottagits eller skaffats med stöd av andra stadganden än de nyss nämnda, samt om systematisk registrering av sådana uppgifter i en upptagning som enligt lagstiftningen om personregister betraktas såsom personregister.

Polisens nuvarande riksomfattande personregister beskrivs i förordningen om polisens riksomfattande permanenta adb-personregister och i inrikesministeriets beslut om polisens riksomfattande manuella och temporära personregister som förs med automatisk databehandling. Av de permanenta adb-personregister som nämns i förordningen används fortfarande skyddspolisens funktionella register, registret över anhållna, signalementregistret, brottsregistret, egendomsregistret, spaningsregistret över motorfordon, efterlysningsregistret, fordringsregistret och passregistret. Av de register som nämns i inrikesministeriets beslut används fortfarande det temporära, med automatisk databehandling förda spaningsregistret över yrkes- och vanebrottslingar samt av de manuella registren namnkartoteket, handstilssamlings- och skodonsavtrycksregistren, interpolbyråns alfabetiska kartotek, fingeravtrycksbyråns alfabetiska namnregister och fingeravtrycksblankettregistret.

Av de personregister som förs skilt för varje enhet torde det manuella personbladkartoteket vara det som används mest i polisdistriktet. I detta kartotek samlas enligt index uppgifter om personer som på något sätt har varit klienter hos polisen eller föremål för polisens tjänsteåtgärder.

Med hjälp av kartoteket är det bl.a. möjligt att med ledning av polisdistriktets handlingar, som gäller brottsanmälningar o. dyl., utreda de åtgärder vilka har lett till ett bötesstraff utdömts. Bötesstraffen antecknas som bekant inte i det riksomfattande straffregistret, som förs vid justitie-ministeriet. Flera polisdistrikt har tagit i bruk ett adb-system för undersöknings- och handräkningsåtgärder (RIKI), som gör personbladkartoteket överflödigt. De första systemen togs i bruk 1992. För tillståndsförvaltningen avsedda personregister, som förs skilt för varje enhet, är bl.a. kartoteken över

utgivna väktar- och ordningsmannakort samt kartoteken över tillstånd att inneha skjutvapen.

När uppgifter har registrerats, skall de också skyddas, avlägsnas och utplånas samt arkiveras. Det är också konsekvent att, i den mån som den allmänna lagstiftningen inte är tillräcklig, i den nya lagen om polisens personregister ta in stadganden om uppgifter som har registrerats i dessa personregister.

Rätten att lämna ut uppgifter som polisen mottagit eller skaffat måste regleras både i fråga om registrerade och oregistrerade uppgifter. Utlämnande av uppgifter kan bli aktuellt såväl inom ramen för polisens interna informations-utbyte som när uppgifter lämnas till andra myndigheter eller till privata samman slutningar eller privatpersoner. För närvarande är stadgandena om polisens rätt att lämna uppgifter bristfälliga. Stadganden om lämnande av uppgifter till utlandet saknas helt. Rätts-systematiskt bör de allmänna stadgandena om utlämnande av uppgifter finnas i polislagen. I lagstiftningen om polisens personregister skall finnas kompletterande stadganden om utlämnande av uppgifter genom en teknisk anslutning. I samma lagstiftning skall också finnas sådana stadganden om lämnande av registrerade uppgifter till utlandet som till sin funktion kompletterar polislagen.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Mål och medel

Enligt 1 § i det förslag till polislag som ingår i regeringens proposition med förslag till polislag och vissa lagar som har samband med den (Rp /1994 rd) har polisen i uppgift att trygga den allmänna rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att förebygga brott, reda ut brott och sörja för att brott blir föremål för åtalsprövning. Dessutom skall polisen även utföra andra uppgifter som enligt särskilda stadganden åligger polisen samt inom ramen för sina uppgifter lämna var och en den hjälp han behöver. Uppgifter som enligt särskilda stadganden åligger polisen är bl.a. många övervaknings- och tillståndsförvaltningsuppgifter samt uppgifter i anslutning till åtal och utsökning.

För att polisen skall ha möjlighet att sköta sina uppgifter, måste den få uppgifter om de

företeelser som enligt nämnda stadganden förutsätter polisingripande. Om uppgifterna är så riktiga och fullständiga som möjligt, kan också de begränsade resurser som står till förfogande allokteras så effektivt som möjligt. För en polismyndighet, som i sin verksamhet har omfattande befogenheter att använda tvångs- och maktmedel, är det särskilt viktigt vilka uppgifter verksamheten baserar sig på. Om uppgifterna är riktiga och tillräckliga blir rätta personer föremål för polisens åtgärder och principen om minsta möjliga skada kan iakttas också i fråga om dem.

När flyttnings- och resebenägenheten ökar och betydelsen av den sociala närkontrollen minskar, har det blivit svårare för polisen att skaffa sig de uppgifter som behövs såsom grund för verksamheten. Utvecklingen av den automatiska databehandlingen och andra tekniska hjälpmedel skapar å andra sidan nya möjligheter att skaffa uppgifter och ordna informationsförsörjningen. Samtidigt accentueras dock betydelsen av de synpunkter som hänger samman med den enskilda individens integritetsskydd.

I de stadganden som gäller polisens personregister måste två faktorer sammanjämkas; å ena sidan kravet på effektiv polisverksamhet och å andra sidan kravet på datasekretess för den enskilde. Ett ensidigt betonande av en effektiv polisverksamhet kan leda till onödigt omfattande registrering. Å andra sidan kan ett betonande av den individuella integriteten på ett sätt som förbiser de speciella dragen i polisen verksamhet visa sig få en effekt som vänder sig mot individen; myndigheter som arbetar med bristfälliga uppgifter kan inte på ett effektivt sätt trygga individens säkerhet och hans övriga rättigheter.

Andra lagutskottet konstaterade i sitt betänkande (II LaUB 10/1986 rd) personregisterlagpropositionen, att personregisterlagstiftningen inte får ställa onödiga hinder för möjligheterna att få sådana uppgifter som behövs för att förebygga brott. Riksdagens förvaltningsutskott konstaterade på motsvarande sätt i sitt betänkande om förslaget till lag om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om skydd för enskilda vid automatisk databehandling att skyddet för den enskildes integritet och skyddet för hans säkerhet är viktiga rättigheter, som bör vara i balans. Enligt förvaltningsutskottet borde polisen även

framdeles ha adekvata möjligheter att få tillgång till uppgifter som de behöver för att utreda ett brott.

Det samhällseliga målet för denna proposition är att på allmän nivå jämka samman kraven på integritetsskydd och skydd för individens säkerhet. Det funktionella målet är att underlätta utvecklandet av god registersed inom polisen och samtidigt främja en större öppenhet i polisens personregisterverksamhet.

Utgångspunkten i propositionen är att de principer som gäller inom den allmänna personregisterlagstiftningen också skall tillämpas på polisens personregister. Avvikelser skall förekomma endast när detta är nödvändigt för tryggnad av en effektiv polisverksamhet. I motsats till vad som är fallet i den allmänna personregisterlagstiftningen, måste också vissa organisatoriska stadganden tas in i lagstiftningen om polisens personregister.

I syfte att utveckla en enhetlig, god registerpraxis föreslås det att lagen om polisens personregister skall tillämpas både på personregister som har inrättats för egentliga polisändamål och på personregister som inrättats för polisens tillståndsförvaltning och andra dylika förvaltningsändamål. Delvis olika regler föreslås dock för de personregister som inrättats för egentliga polisändamål och de som inrättats för administrativa ändamål. Lagstiftningen om polisens personregister skall däremot inte tillämpas på de personregister som har inrättats för polisens interna förvaltning. På dessa register tillämpas följaktligen endast den allmänna personregisterlagen.

I syfte att genomföra principen om öppenhet inom registerföringen föreslås det att registret över misstänkta samt skyddspolisens funktionella datasystem regleras i lag, medan stadganden om personregister som förs med automatisk databehandling och är avsedda för polisens riksomfattande bruk utfärdas genom förordning. De övriga personregistren, deras användningsändamål och innehållet i registeruppgifterna skall i sin tur framgå ur beslutet om inrättandet av registret samt av registerbeskrivningen.

2.2. De viktigaste förslagen

I förslaget till lag om polisens personregister föreslås stadganden bl.a. om inrättande av personregister, ett register över misstänka och

skyddspolisens funktionella datasystem, insamling och registrering av uppgifter som inte hänför sig till ett enskilt uppdrag, känsliga uppgifter och genom avlyssning inhämtade uppgifter, polisens rätt att i form av massutlämnade få uppgifter av vissa andra myndigheter, den registrerades rätt till insyn, lämnande av uppgifter till polisen, till vissa andra myndigheter genom teknisk anslutning samt till utländska polismyndigheter, om tillförlitlighet-sutlåtanden samt utplånande av uppgifter ur personregister.

Enligt förslaget skall ett personregister enligt användningsändamålet kunna inrättas för polisens riksomfattande bruk, för att användas av flera än en polisenhet eller en enda polisenhet eller för att användas av en person som hör till polispersonalen eller en arbetsgrupp som består av sådana personer. Hur en användargrupp definieras har betydelse bl.a. för huruvida internt utbyte av information inom polisens organisation skall betraktas såsom användning av gemensamma uppgifter eller såsom utlämnande av uppgifter.

De polisenheter och personer som hör till polispersonalen och som hör till användargruppen för ett personregister skall i allmänhet ha rätt att använda registret i den utsträckning deras uppgifter förutsätter. I fråga om registret över misstänkta skall användningsrätten dock vara begränsad till sådan polispersonal som förordnats till spaningsuppgifter, och genom bestämmelser på lägre nivå eller genom beslut av den registeransvarige skall det vara möjligt att införa ytterligare begränsningar i rätten att använda övriga register.

Utlämnande av uppgifter förutsätter att den som lämnar ut uppgifterna fattar ett beslut om utlämnande. Beslutet kan antingen gälla utlämnande av enstaka uppgifter eller utlämnande av uppgifter genom teknisk anslutning.

Den registrerade skall i allmänhet ha rätt att kontrollera sina registeruppgifter. För undvikande av sådana problem som har uppstått vid tolkningen av personregisterlagens stadganden om begränsningar av rätten till insyn, föreslås det att någon rätt till insyn inte heller skall finnas i vissa bestämda fall, när en begränsning är nödvändig för att trygga en effektiv polisverksamhet och skydda viktiga enskilda intressen.

Uppgifterna i ett polisregister skall i allmänhet få användas och lämnas ut inom polisens organisation endast för det ändamål för vilket

de har inhämtats och registrerats. Eftersom det oftast i praktiken är omöjligt att dra exakta gränser mellan polisens olika primära uppgifter, nämligen att trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt förebygga brott, reda ut brott och se till att brott blir föremål för åtalsprövning, skall de egentliga polisändamålen härvid i regel anses bilda ett enda, enhetligt användningsändamål. I förslaget har dock strängare begränsningar föreslagits i fråga om utlämnande av särskilt känsliga uppgifter med karaktär av tips ur registret över misstänkta, skyddspolisens funktionella datasystem eller ur temporära personregister som har inrättats för en persons eller arbetsgrupps bruk. I fråga om personregister som har inrättats för förvaltningsändamål skall de tillåtna användningsändamålen däremot begränsas till insamlings- och registreringsändamålet, även om det ofta också är svårt att dra en skarp gräns mellan egentliga polisändamål och förvaltningsändamål.

Undantag från den ändamålsbundenhet som gäller registren skall vara tillåtna endast om undantaget är nödvändigt för tryggheten av en effektiv polisverksamhet och samtidigt står i samklang med proportionalitetsprincipen. Polisen skall bl.a. ha rätt att i vissa särskilt angivna, allvarliga fall för egentliga polisändamål använda sig av uppgifterna i ett personregister som har inrättats för förvaltningsändamål. På motsvarande sätt skall polisen ha rätt att i vissa, särskilt angivna tillståndsärenden använda sig av uppgifterna i ett personregister som har inrättats för polisändamål. Polisen beviljar vissa tillstånd som är nära förknippade med upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet, såsom vissa tillstånd som gäller vapen samt körkortstillstånd. Av säkerhetsskäl har såsom förutsättning för meddelande av ett dylikt tillstånd eller för att det skall förbli i kraft i allmänhet av säkerhetsskäl stadgats, att den som ansöker om tillståndet eller innehar ett tillstånd skall vara tillförlitlig, lämplig eller ha någon annan sådan egenskap som inte kan bedömas om det inte finns uppgifter t.ex. om huruvida han har gjort sig skyldig till brott. Undantagen från ändamålsbundenheten vid användning av uppgifterna skall regleras så exakt som det praktiskt taget är möjligt på allmän nivå.

Det föreslås att det grundläggande stadgandet om polisens rätt att lämna ut uppgifter skall ingå i den nya polislagen. I lagen om

polisens personregister skall stadgas om polisens rätt att lämna ut uppgifter till andra myndigheter genom teknisk anslutning. I denna lag skall också finnas stadganden om utlämnande av registeruppgifter till polismyndigheter i andra länder. Förutsättningarna för utlämnande är enligt förslaget olika beroende på om mottagaren är en stat som är medlem av den internationella kriminalpolisorganisationen (Interpol) eller inte samt på om det är fråga om utlämnande av enstaka uppgifter eller utlämnande genom teknisk anslutning. Det föreslås att polisens rätt att lämna ut uppgifter regleras så exakt som det på allmän nivå är praktiskt möjligt. Närmare bestämmelser om utlämnande av uppgifter från varje enskilt register skall meddelas i beslutet om inrättandet av registret och genom andra föreskrifter av den registeransvarige.

Med stöd av lagen om polisens personregister skall det utfärdas en ny förordning om polisens personregister. I förordningen skall finnas närmare stadganden om bl.a. registerbeskrivning, polisens för riksomfattande bruk avsedda permanenta adb-personregister samt om utplånande av uppgifter ur personregister. För att ett register inte skall innehålla uppgifter som är föråldrade med tanke på användningssändamålet, skall den tid som uppgifterna bevaras i registret begränsas genom stadganden i förordningen.

Genom förordning skall polisens högsta ledning bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om verkställighet av förordningen. De registeransvariga skall också ha rätt att meddela närmare anvisningar och rekommendationer beträffande sina register.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Propositionen har inga direkta ekonomiska verkningar

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga direkta organisatoriska verkningar.

Lagförslaget medför att personregistren måste ses över, vilket kräver betydande personal-

resurser i synnerhet i fråga om gamla, manuella register som inrättats för att användas av polisenheter inom den lokala polisen. Översynen kan dock genomföras med nuvarande personal, om övergångstiden för reformen är tillräckligt lång.

3.3. Verkningar för medborgarna

Genom förordningen blir det möjligt att bättre än hittills sammanjämka kravet på integritetsskydd och kravet på säkerhet. Individens integritetsskydd förbättras bl.a. genom vissa begränsningar i fråga om insamling och registrering av uppgifter, bestämmelser om utlämnande av uppgifter samt genom att frågan om hur längre uppgifterna skall regleras i en förordning som skall utfärdas med stöd av lagen. Bl.a. bestämmelserna om polisens rätt att få uppgifter förbättrar också polisen möjligheter att trygga individens säkerhet.

4. Beredningen av propositionen

4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Inrikesministeriet tillsatte den 22 februari 1990 en arbetsgrupp (arbetsgruppen för beredning av en polisregisterlag) för att bereda propositionen. Arbetsgruppen bestod av representanter för inrikesministeriet och justitieministeriet samt centralkriminalpolisen, skyddspolisen och Helsingfors polisinspektion. Arbetsgruppen avlät sitt betänkande den 30 maj 1991 (Inrikesministeriets polisavdelnings publikationer. Serie A 1/1991).

4.2. Remissutlåtanden

Utlåtande om arbetsgruppens förslag begärdes av sex ministerier, fyra länsstyrelser, Bilregistercentralen, datasekretessnämnden, dataombudsmannens byrå, en sakkunnig på förvaltningsrättens område, gränsbevakningsväsendet, tullverket, Bankföreningen i Finland, delegationen för polisärenden, skyddspolisen, centralkriminalpolisen, polisinstytutet, fyra polisdistrikt och fem polisorganisationer.

På basis av utlåtandena fortsatte beredningen av propositionen som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet och om det nya utkastet

till proposition, som färdigställdes den 18 juni 1993, begärdes utlåtande av justitieministeriet, dataombudsmannens byrå, skyddspolisen, centralkriminalpolisen och Helsingfors polisinsrättning.

På basis av utlåtandena fortsatte beredningen ännu som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet och under den fortsatta beredningen hördes representanter för justitieministeriet samt dataombudsmannen, vilkas synpunkter i mån av möjlighet har beaktats vid den fortsatta beredningen.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

5.1. Samband med andra propositioner

Till riksdagen skall separat avlåtas en proposition med förslag till polislag och vissa lagar som har samband med den, som bl.a. innehåller stadganden om polisens informationsin-

hämtning. Till riksdagen har också avlåtits en proposition med förslag till lagstiftning om teleavlyssning och teleövervakning samt teknisk observation (RP 22/1994 rd). I propositionen ingår bl.a. förslag till ändring av tvångsmedelslagen så att till den skall fogas stadganden om teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation. Det föreslås att lagen om polisens personregister skall träda i kraft tidigast vid samma tidpunkt som ovan nämnda nya polislag och ändringar i tvångsmedelslagen.

5.2. Samband med internationella avtal och förpliktelser

Ovan nämnda datasekretesskonvention ålägger avtalsparterna en skyldighet att i sin nationella lagstiftning genomföra de grundläggande principer för datasekretess som anges i konventionen. Datasekretessrekommendationen preciserar datasekretesskonventionen på de punkter som gäller polisväsendet.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

1.1. Lag om polisens personregister

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. *Lagens tillämpningsområde.* Lagen skall endast tillämpas på personregister enligt personregisterlagen. Den skall alltså inte gälla sådana polisregister där inga personuppgifter registreras.

Lagen skall enbart tillämpas på sådana personregister som har inrättats för skötseln av de polisuppgifter som avses i 1 § i den föreslagna nya polislagen. Tillämpningsområdet omfattar således inte de personalregister, ekonomiska register och andra dylika personregister som har inrättats för polisens interna förvaltning, utan på dessa tillämpas endast den allmänna personregisterlagen.

Den allmänna personregisterlagen skall också tillämpas på de av polisens personregister

som den nya lagen avser, om inte något annat stadgas i lagen om polisens personregister.

Lagens tillämpningsområde skall omfatta ett register över misstänkta samt skyddspolisens funktionella datasystem, om vilka det skall stadgas direkt i lagen, samt de personregister som har inrättats enligt 2 kap.

2 §. *Registret över misstänkta.* Till registret över misstänkta skall enligt förslaget få inhämtas och i registret införas uppgifter både om brott som redan har begåtts och om brott som någon misstänks begå. De uppgifter som samlas in och registreras skall naturligtvis ha skaffats på ett lagligt sätt. I fråga om brott som redan har begåtts finns stadgandena om befogenheter att skaffa sådana uppgifter främst i förundersökningslagen och tvångsmedelslagen, och i fråga om brott som någon håller på att begå eller har för avsikt att begå i polislagen.

Ett brott som redan har begåtts eller som någon misstänks begå skall enligt stadgandet vara sådant på vilket kan följa fängelse. I fråga om medverkan skall det brott som medverkan

gäller vara sådant på vilket kan följa fängelse i mer än sex månader. I fråga om misstankar är tröskeln således högre än enligt 30 § i den föreslagna polislagen. Alla uppgifter som inhämtats genom laglig observation skall således inte få föras in i registret över misstänkta utan en del skall endast få användas för det enskilda uppdraget, utan att de förs in i något register. I praktiken gäller polisens observationsverksamhet närmast yrkes- och vanebrottslingar.

Beroende på sakens natur har beviströskeln satts rätt lågt. Att det finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts eller begås är i detta avseende nog. Misstankarna skall dock basera sig på giltiga skäl. T.ex. en persons brottsliga förflutna skall inte få vara den enda orsaken till att uppgifter inhämtas och registreras. Tidigare brottslig verksamhet skall dock få beaktas, om den tillsammans med de övriga uppgifter som erhållits om en persons verksamhet, t.ex. hans medelsanvändning och kontakter med för brott misstänka personer, enligt allmän livserfarenhet och i kombination med de uppgifter som erhållits ger anledning att misstänka att han fortsätter sin brottsliga verksamhet.

Förutom uppgifter om dem som varit delaktiga i brott eller gynnat brott, skall till registret över misstänkta också få samlas in och i registret föras in uppgifter om dem som medverkat till brott på det sätt som avses i den föreslagna nya polislagen. För att medverkan skall anses föreligga, behöver den ifrågavarande verksamheten inte alltid i och för sig vara straffbar. En person skall anses ha medverkat till ett brott om mellan honom och gärningsmannen råder ett samarbetsförhållande som har anknytning till brottet. I detta avseende är det nog att personen i fråga bekostar gärningsmannens uppehälle, ger gärningsman logi eller skaffar redskap åt dem. Medverkan kan däremot inte anses föreligga när någon t.ex. till följd av släktskap, familjeförhållanden eller ett kundförhållande håller normal kontakt med person som begår brott, förutsatt att kontakten inte har något att göra med sådan verksamhet som beskrivits.

Registret över misstänkta skall endast få användas av sådan polispersonal som har förordnats till observationsuppgifter. Vanligtvis bestämmer den registeransvarige de användningsbegränsningar som skall gälla hans register. Eftersom registret över misstänka innehåller särskilt känsliga uppgifter skall användningsbegränsningar dock i detta fall regleras i

lag. Polisenheten skall i ett beslut förordna vissa särskilt namngivna personer till observationsuppgifter.

Registret över misstänkta skall ersätta det nuvarande temporära registret över yrkes- och vanebrottslingar.

För jämförelsen skall kan det konstateras att i 25 a § 1 mom. tullförordningen (1164/93), som trädde i kraft vid ingången av 1994, kan vid tullverket för förebyggande och undersökning av tullbrott föras tullbrottsregister, straffanspråksregister och övervakningsuppgiftsregister. I tullbrottsregistret lagras uppgifter om personer som är misstänkta för under utredning varande och anmälda tullbrott. I övervakningsuppgiftsregistret kan lagras identifikationsuppgifter om en person för vars del det på grundval av tillräckligt verifierad information är skäl att misstänka att han gör sig skyldig till tullbrott. I samma register lagras också uppgifter om den gärning till vilken personen misstänks göras sig skyldig. För registrering i dessa personregister har alltså inte uppställts såsom villkor att brottet är kvalificerat på ett visst sätt, utan uppgifter kan insamlas och registreras i anslutning till alla slag av tullbrott.

3 §. *Skyddspolisens funktionella datasystem.* Enligt 10 § 1 mom. polisförvaltningslagen (110/92) har skyddspolisen till uppgift att bekämpa förehavanden och brott som kan äventyra stats- och samhällsskicket eller rikets inre eller yttre säkerhet samt att utföra undersökning av sådana brott. Skyddspolisen skall även upprätthålla och utveckla en allmän beredskap för förebyggande av verksamhet som äventyrar rikets säkerhet. Enligt 10 § 1 mom. polisförvaltningsförordningen (359/92) skall skyddspolisen dessutom i enlighet med de allmänna grunder som fastställts av inrikesministeriet ge myndigheter och samfund sådana anvisningar, råd och upplysningar som behövs för upprätthållande av statens säkerhet eller för att förhindra att den kränks samt hålla kontakter med myndigheter i utlandet.

Till det funktionella datasystem som skyddspolisen för med tanke på skötseln av sina uppgifter, skall få inhämtas och i registret införas uppgifter om förehavanden och brott, både sådana som redan har ägt rum och sådana som misstänks inträffa senare.

Sakens natur har medfört att den definition som anger vilka uppgifter som får samlas in och registreras enligt internationell praxis har gjorts mycket vid. T.ex. datasekretesskonven-

tionen omfattar inte i och för sig inhämtande, registrering eller användning av uppgifter med tanke på statens säkerhet, även om en medlemsstat kan utvidga tillämpningen av någon princip i konventionen till att också omfatta behandlingen av dylika uppgifter. Med tanke på utvecklandet av en enhetlig och god registerpraxis föreslås det att skyddspolisens funktionella datasystem regleras i lagen om polisens personregister.

Datasystemet är avsett att användas av en enda polisenhet, nämligen skyddspolisens, varför endast personer som hör till skyddspolisens personal skall ha rätt att använda det.

2 kap. Inrättande av personregister

4 §. *Inrättande av personregister.* De personregister som kan inrättas enligt lagen kan beroende på användningsändamålet, som skall framgå ur beslutet att inrätta registeret, vara av fyra olika slag. Register kan inrättas för polisens riksomfattande bruk, för flera än en polisenhets bruk, för en polisenhets bruk eller för att brukas av en person som hör till polispersonalen eller av en arbetsgrupp som består av flera sådana personer. Med polisenheter avses i lagen polisens högsta ledning och länsledning, polisdistrikten, centralkriminalpolisen, skyddspolisens, rörliga polisen, polisinstitutet, polis-skolan, polishundsinnrättningen och polisdepån. Såsom polisenheter betraktas också centralkriminalpolisens, skyddspolisens och den rörliga polisens regionala och lokala enheter. I framtiden kommer polisdistrikten att ersättas av en indelning i härad, och enligt propositionen med förslag till lag om ändring av polisförvaltningslagen (RP 315/1993 rd), som gavs i slutet av 1993, kommer polisavdelningen i ett häradsämbete eller polisinnrättningen i ett härad att ersätta de nuvarande länsmansdistrikten och polisinnrättningarna såsom lokala polismyndigheter. Om polisens administrativa indelning stadgas i polisförvaltningslagen och polisförvaltningsförordningen.

Med en person som hör till polispersonalen avses i lagförslaget såväl polistjänstemän som personer som står i arbetsavtalsförhållande till polisen. Till polispersonalen skall också räknas polisaspiranterna, som enligt 7 § 2 mom. polislagförslaget har polisbefogenheter när de under sin utbildares ledning och uppsikt handhar ett uppdrag i anslutning till utbildningen.

Frågan om hur användargruppen skall definieras påverkas bl.a. av om det interna informationsutbytet inom polisens organisation skall betraktas såsom användning eller utlämnande av uppgifter ur personregisterlagens synvinkel. Utgångspunkten är att de polisenheter och personer som hör till polispersonalen och som är ordinarie användare av polisens personregister skall ha rätt att använda ifrågavarande register. Om uppgifter lämnas ut till en polisenhet eller person som hör till polispersonalen utan att tillhöra användargruppen, krävs där- emot ett utlämningsbeslut av den som lämnar ut uppgifterna.

5 §. *Personregister avsedda för polisens riksomfattande bruk.* Enligt principen om öppenhet skall om permanenta personregister, som är avsedda för polisens riksomfattande bruk och förs med automatisk databehandling stadgas genom en förordning som i utkast bifogas propositionen. Temporära personregister, som är avsedda för polisens riksomfattande bruk och som förs med automatisk databehandling samt register som är avsedda för polisens riksomfattande bruk och som förs manuellt skall inrättas genom beslut av inrikesministeriet.

Polisens nuvarande riksomfattande personregister beskrivs i den förordning om polisens permanenta adb-personregister som föreslås bli upphävd och i inrikesministeriets beslut om polisens riksomfattande manuella och temporära adb-register. Nya register inrättas eventuellt senre för brottsanmälningar, identifiering, skjutvapentillstånd, personkort, kontrollkort eller identifiering av utlänningar. Registret över yrkes- och vanebrottslingar skall ersättas med ett register över misstänkta.

Den nya förordningen om polisens personregister skall skapa möjligheter att förverkliga en lösning som går ut på att de personregister som upprättats för egentliga polisändamål och de som upprättats för förvaltningsändamål samlas till var sitt separat datasystem, där vardera systemet har ett eget, för underfilerna gemensamt avsnitt för uppgifter som gäller en persons identitet. Detta skulle innebära en betydande inbesparing i arbetsinsats, eftersom det inte längre vore nödvändigt att registrera och uppdatera personuppgifterna särskilt för varje underfil. Förutsatt att datasekretessen kan tryggas när nya tekniska lösningar genomförs, skall stadgandena inte heller på annat sätt hindra utnyttjandet av den tekniska utveck-

lingen. Den nya tekniken skapar ofta bättre möjligheter till datasekretess och dataskydd.

Polisens högsta ledning är enligt förslaget registeransvarig för personregister som är avsedda för polisens riksomfattande bruk. I egenskap av registeransvarig skall den avgöra principiella frågor som gäller innehållet i de uppgifter som registreras, användning och utlämnande av registeruppgifter samt utvecklandet av registren. Registren skall föras av centralkriminalpolisen under uppsikt av polisens högsta ledning. Registerföringen skall bl.a. omfatta mottagande av registeruppgifter, utlämnande av uppgifter och utskrifter samt andra dataserviceuppgifter. Centralkriminalpolisen skall också delta i utvecklandet av registren.

6 §. *Personregister avsedda för flera polisenhets bruk.* Personregister som är avsedda för flera polisenhets bruk behövs i synnerhet på de samarbetsområden som bildas av flera enheter inom den lokala polisen. Polisenheter inom ett samarbetsområde kunde t.ex. ha ett gemensamt undersöknings- och handräckningssystem. En polisenhet skall såsom registeransvarig svara för hela registret. Naturligtvis skall också de övriga polisenheter som hör till användargruppen svara för de uppgifter som de registrerat, varför de i detta avseende kan jämföras med sådana sekundära registeransvariga som nämns i personregisterlagpropositionen.

7 §. *Polisregister avsedda för en polisenhets bruk.* I avsnitt 1.3. i den allmänna motiveringen finns en redogörelse för de personregister som för närvarande är avsedda för en enda polisenhets bruk.

Undersöknings- och handräckningssystemet är ett av de viktigaste av de personregister som är avsedda för en enda polisenhets bruk. Systemet förs med automatisk databehandling, och till dem inhämtas och i det registreras uppgifter om sådana polisåtgärder i anslutning till vilka någon gör en brottsanmälan enligt 1 § förordningen om förundersökning och tvångsmedel (575/88) eller en s.k. diverseanmälan. Polisåtgärden kan gälla förundersökning av brott, polisundersökning enligt 36 § polislagförslaget eller lämnande av handräckning. I dessa anmälningar nämns personer som gör anmälan, personer som är vittnen, målsägande, misstänkta för brott eller som annars har anknytning till anmälan. Om registrering av en brottsanmälan i en fil som sköts genom auto-

matisk databehandling stadgas i 1 § 3 mom. förordningen om förundersökning och tvångsmedel.

De delar av ett ärende som i anslutning till undersöknings- och handräckningssystemet innehåller tipsuppgifter är inte att betrakta såsom ett personregister avsett för en polisenhets bruk, utan dessa uppgifter bildar ett temporärt personregister, som är avsett för en persons eller arbetsgrupps bruk enligt 8 §.

DNA-undersökningsregistret, som planeras bli taget i bruk av centralkriminalpolisen, vore ett typiskt sådant register som enligt stadgandet är avsett att användas av en enda enhet. I detta register skall antecknas uppgifter om blodprov som tagits vid utredning av brott, och uppgifterna kan användas när centralkriminalpolisen ger utlåtanden och utför sammanlänkning av brott.

8 §. *Personregister avsedda för en persons eller en arbetsgrupps bruk.* I synnerhet i samband med omfattande enskilda uppdrag visar det sig ofta att de personer eller arbetsgrupper som utför ett särskilt uppdrag behöver egna personregister, som är avsedda att användas endast av dem. Sådana personregister är i allmänhet till sin karaktär temporära.

Personregister som är avsedda att användas av en person eller arbetsgrupp förekommer oftast vid förundersökning av brott. Såsom ovan konstaterats, bildar också den del av undersöknings- och handräckningssystemet som innehåller tipsuppgifter ett sådant register. Registret är ett slags modern version av en utredares anteckningsblock.

Beslut om inrättande av registret skall fattas av den person inom polispersonalen som svarar för uppdraget; vid förundersökning av brott är denna person i allmänhet undersökningsledaren.

När ett register inrättas, skall serviceprincipen inom förvaltningen iaktas och användargruppen följaktligen göras så stor att ärendet kan skötas på ett effektivt sätt också när den egentliga utredaren t.ex. har semester.

9 §. *Beslut om inrättande av register, registerbeskrivning och registeranmälan.* Huvudregeln är att ett beslut om att inrätta ett personregister skall fattas skriftligen, en registerbeskrivning skall göras över personregisteriet och en anmälan om att registret har inrättats skall göras till dataombudsmannen.

Kravet på ett skriftligt beslut skall inte gälla personregister som inrättas genom lag eller

förordning, manuella personregister som är avsedda för en eller flera polisenheters bruk eller personregister som är avsedda för en persons eller arbetsgrupps bruk. I fråga om personregister som inrättas för en persons eller arbetsgrupps bruk är det inte ändamålsenligt att förutsätta ett skriftligt beslut, eftersom dessa register till sin karaktär är temporära.

Enligt 10 § 1 mom. personregisterlagen skall registerbeskrivningar göras upp över personregister som förs med automatisk databehandling. Enligt förslaget skall en registerbeskrivning också göras upp över manuella register som är avsedda för polisens riksomfattande bruk. Däremot skall någon registerbeskrivning inte behövas i fråga om personregister som är avsedda för en persons eller en arbetsgrupps bruk. Såsom ovan konstaterats, är dessa register i allmänhet till sin karaktär temporära.

Det allmänna stadgandet om skyldighet att göra anmälan till dataombudsmannen finns i 30 § personregisterlagen. Enligt datasekretessrekommendationen skall en anmälan om permanenta personregister som förs med automatisk databehandling göras hos tillsynsmyndigheten. Enligt rekommendationen skall tillsynsmyndigheten antingen enligt överenskomna villkor eller enligt nationell lagstiftning underrättas också om temporära personregister. I det föreslagna 3 mom. regleras på ett uttömmande sätt skyldigheten att göra anmälan till dataombudsmannen. Anmälningsplikten har i förslaget utvidgats till att gälla också de manuella riksomfattande registren. I fråga om de register som förs med automatisk databehandling gäller anmälningsplikten också temporära personregister som är avsedda för polisens riksomfattande bruk, flera polisenheters bruk eller en enda polisenhets bruk. De register som är avsedda för en enda persons eller arbetsgrupps bruk skall däremot inte omfattas av anmälningsplikten, eftersom de är många till antalet och temporära till sin karaktär. Enligt personregisterlagpropositionen kan såsom väsentlig ändring av ett personregister betraktas bl.a. ändring av registrets användningsändamål samt ett ökat sedvanligt utlämnande av uppgifter ur registret.

3 kap. Inhämtande och registrering av uppgifter

10 §. *Uppgifter som inte hänförs till ett visst*

uppdrag. Enligt datasekretessrekommendationen skall insamling av personuppgifter för polisändamål begränsas till sådana uppgifter som behövs för förhindrande av verklig fara (real danger) eller bekämpning av ett särskilt brott (specific criminal offence). Enligt rekommendationen skall alla undantag från denna regel särskilt regleras i den nationella lagstiftningen.

Enligt rekommendationen till datasekretessrekommendationen skall "verklig fara" inte uppfattas så att den endast gäller ett visst brott eller en viss gärningsman, utan anses omfatta alla sådan förhållanden där det finns grund för misstankar om att allvarliga brott har begåtts eller eventuellt begås, om alla grundlösa spekulativa möjligheter utesluts. När det t.ex. finns grund för misstankar att narkotika av närmare okänt slag olagligen har förts in i landet genom en viss hamn och med en privatägd båt, som inte heller identifierats närmare, ger motiveringen till rekommendationen polisen rätt att samla uppgifter om alla de privatägda båtar som frekventerar hamnen, men inte om alla de båtar, deras ägare och passagerare som frekventerar vilken som helst av landets hamnar.

Det föreslagna stadgandet gör det möjligt att i viss mån samla och registrera också sådana uppgifter som enligt en snäv tolkning av begreppen inte enligt datasekretessrekommendationen skulle uppfylla kriteriet för verklig fara eller särskilt brott. Det är här fråga om uppgifter som erhållits vid utförandet av ett enskilt uppdrag, men utan samband med det ifrågavarande uppdraget. Uppgifterna ansluter sig visserligen till något annat enskilt uppdrag, men det andra uppdraget behöver inte ännu exakt ha avgränsats när uppgifterna registreras. Sådana uppgifter med karaktär av tips skall endast få registreras i registret över misstänkta, skyddspolisens funktionella datasystem och i temporära personregister som är avsedda för en persons eller arbetsgrupps bruk.

I lagförslagens 2 och 3 §§ föreslås stadganden om registret över misstänkta och skyddspolisens funktionella datasystem. För jämförelsens skull kan det dock konstateras att stadganden om de personregister som förs i tullverket för förebyggande och undersökning av tullbrott får utfärdas genom förordning, enligt det stadgande i 5 § 2 mom. (1163/93) tullagen som trädde i kraft vid ingången av 1994. I 25 a § 1 mom. tullförordningen, som trädde i kraft

samtidigt som nämnda lagändring, stadgas bl.a. om ett tullbrottsregister, i vilket förs in uppgifter om personer misstänkta för under utredning varande och anmälda tullbrott samt ett övervakningsuppgiftsregister, i vilket förs in identifikationsuppgifter om personer för vilkas del det finns skäl att misstänka att de gör sig skyldiga till tullbrott.

Temporära personregister som är avsedda för en persons eller en arbetsgrupps bruk skall fungera som ett slags anteckningsblock. Hur länge ett temporärt register får föras skall bero på det enskilda uppdragets art, t.ex. dess preskriptionstid. Om uppgifter av tipskaraktär inte har preciserats när ett enskilt uppdrag avslutas, skall de överföras till registret över misstänkta eller skyddspolisens funktionella register, eller utplånas.

Eftersom uppgifterna har karaktär av tips och är känsliga, skall användning och utlämnande av dem endast få ske i mera begränsad utsträckning. Om utlämnande av sådana uppgifter till polisen stadgas i de föreslagna 17 § 2 mom. och 18 § 2 mom. samt om användning och utlämnande av dem i samband med tillförlitlighetsutlåtanden i 23 § 2 mom.

Den särskilda regleringen av tipsuppgifterna svarar på denna punkt mot datasekretessrekommendationens krav att olika klasser av uppgifter i mån av möjlighet skall registreras separat, beroende på hur noggranna eller tillförlitliga de är. Enligt rekommendationen skall särskilt faktabaserade personregister föras skilt från uppgifter som bygger på åsikter eller personliga bedömningar.

11 §. *Känsliga uppgifter.* Enligt 6 § 1 mom. personregisterlagen är utgångspunkten den att känsliga uppgifter inte får inhämtas för ett personregister eller införas i detta. I 6 § 2 mom. finns en förteckning i sex punkter, där begreppet känsliga uppgifter definieras. I 7 § stadgas om undantag från förbudet mot registrering av känsliga uppgifter. Bland undantagen nämns personregister om vilket stadgas i lag eller förordning eller som inrättats på grund av ett åliggande, som den registeransvarige har direkt enligt lag eller förordning eller föreskrift som har meddelats med stöd därav.

Enligt artikel 6 i datasekretesskonventionen får sådana särskilda slag av uppgifter som nämns i artikeln inte undergå automatisk databehandling, om inte nationell lag ger ett ändamålsenligt skydd. Enligt artikel 9.2 får avvikelser från artikel 6 göras endast om en

sådan avvikelse medges i partens nationella lagstiftning och den är nödvändig i ett demokratiskt samhälle för att skydda statens säkerhet, den allmänna säkerheten, statens penningintressen eller brottsbekämpning, skydda den registrerade personens eller andra personers fri- och rättigheter.

Enligt datasekretessrekommendationen skall det vara förbjudet att samla in uppgifter om en person endast på den grunden att han har någon i rekommendationen nämnd egenskap. Uppgifter om sådana omständigheter skall få samlas endast om det är synnerligen viktigt för ändamålet med en viss forskning.

Med känsliga uppgifter avses enligt personregisterlagen också personuppgifter vilkas syfte är att beskriva en brottslig gärning eller straff eller annan påföljd för brott. Eftersom behovet av att inhämta och registrera uppgifter om brott kan härledas direkt ur polisens åligganden enligt 1 § 1 mom. i den föreslagna polislagen, skall nämnda uppgifter för polisen vidkommande jämföras med andra än känsliga uppgifter. Det skall alltså vara tillåtet att inhämta och registrera sådana uppgifter när det behövs med tanke på det ändamål som personregistret används för.

Personuppgifter vilkas syfte är att beskriva ras eller etniskt ursprung, någons samhällliga eller politiska uppfattning eller religiösa övertygelse, någons sexuella beteende eller socialservice, utkomststöd och sociala understöd samt därmed sammanhängande socialvårdstjänster som någon erhållit, skall få inhämtas och registreras endast när det är nödvändigt med tanke på utförandet av ett enskilt uppdrag. De nämnda omständigheterna kan vara av betydelse t.ex. vid förundersökning av ett enskilt brott. Också i dessa fall skall det vara tillåtet att registrera uppgifterna endast om registreringen bedöms vara nödvändig för att förundersökningen i fallet skall lyckas, dvs. ifall det önskade resultatet sannolikt inte kan nås om inte uppgiften registreras.

Uppgifter om en persons hälsotillstånd, sjukdom eller handikapp eller vårdåtgärder eller därmed jämförbara åtgärder som gäller honom skall få inhämtas och registreras först och främst när det är nödvändigt för utförandet av ett enskilt uppdrag. Å andra sidan skall det vara möjligt att för framtiden registrera sådana uppgifter om en persons hälsotillstånd som polisen erhållit i samband med ett enskilt uppdrag, om registreringen är nödvändig för

tryggande av den registrerades egen säkerhet eller polisens skydd i arbetet. Med den registrerades egen säkerhet avses t.ex. fall där den som tagits i förvar såsom berusad konstateras lida av någon kronisk sjukdom. Ifall uppgifterna registreras, kan en riktig behandling och vård av personen tryggas, om han senare på nytt tas i förvar. Polisens skydd i arbetet blir närmast aktuellt i de fall där målpersonens hälsotillstånd gör honom våldsamt eller gör hans våldsamma beteende farligare. Det förutsätts härvid att ett våldsamt beteende har konstaterats eller att det finns skäl att misstänka ett sådant. Sådana skäl anses föreligga t.ex. när en läkare begär handräckning av polisen för transport av en mentalt sjuk person. Enligt 31 § 1 mom. mentalvårdslagen (1116/90) skall en sådan begäran uttryckligen motiveras med att patienten är våldsamt eller med någon annan sådan orsak. T.ex. HIV-smitta är i sin tur en faktor som kan göra det våldsamma beteendet farligare.

Frågan om känsliga uppgifter har också samband med upptagande av signalement. Om upptagande av signalement stadgas i 6 kap. 4 § tvångsmedelslagen och 53 a § (639/93) utlänningslagen. Enligt dessa stadganden kan signalement tas också för registrering. Signalement registreras närmast i signalementregistret samt framledes också i registret för identifiering av utlänningsregister samt i centralkriminalpolisens DNA-register. Således kan t.ex. en misstänkt persons hudfärg eller skador användas såsom synliga kännetecken på samma sätt som t.ex. hans hårfärg eller kroppslängd, utan att det vore fråga om förbjuden insamling och registrering av uppgifter som beskriver ras eller hälsotillstånd. Vid registrering av synliga kännetecken hos en person som redan har blivit föremål för polisåtgärder föreligger ingen sådan fara för registrering av uppgifter i syfte att stämpla någon som förbudet mot registrering av känsliga uppgifter enligt motiven till personregisterlagen är avsett att förhindra.

12 §. *Uppgifter som erhållits genom avlyssning.* Enligt datasekretessrekommendationen skall det finnas särskilda stadganden om förutsättningarna för insamling av uppgifter genom teknisk spaning eller annan automatisk insamling av uppgifter.

I den föreslagna nya polislagen 28—33 §§ föreslås stadganden om teknisk övervakning och teknisk spaning. Teknisk spaning skall omfatta teknisk avlyssning, optisk övervakning

och teknisk spårning. Likaså föreslås det att i 5 kap. 14—28 §§ tvångsmedelslagen skall tas in stadganden om teleavlyssning, teleövervakning, teknisk avlyssning, optisk övervakning och teknisk spårning.

I synnerhet inhämtande av uppgifter genom avlyssning innebär ett så djupt ingrepp i medborgarnas rättssfär, att det också behövs särskilda stadganden om hur uppgifter som erhållits genom avlyssning får inhämtas för eller registreras i personregister. Uppgifterna skall i allmänhet registreras i registret över misstänkta, skyddspolisens funktionella datasystem eller i ett register som är avsett att användas av en person eller en arbetsgrupp.

Uppgifter som erhållits genom sådan teknisk avlyssning för förhindrande eller avbrytande av brott som föreslås i polislagförslaget, men som inte har samband med det ifrågavarande brottet, får enligt det föreslagna stadgandet registreras endast om uppgifterna gäller ett annat sådant brott för vars förhindrande eller avbrytande avlyssning också kunde ske.

Enligt 5 kap. 26 § i förslaget till ändring av tvångsmedelslagen skall på motsvarande sätt sådana uppgifter som för utredning av brott har erhållits genom teleavlyssning eller teknisk avlyssning enligt tvångsmedelslagen, men som inte ansluter sig till det ifrågavarande brottet, få registreras i polisens övriga register endast om uppgifterna gäller ett annat sådant brott för vars utredning tillstånd till teleavlyssning eller teknisk avlyssning kunde beviljas. Uppgifterna skall dessutom få registreras om de behövs för förhindrande av ett sådant grovt brott i fråga om vilket underlåtenhet att anmäla brottet är straffbar enligt 16 kap. 9 § 1 mom. (1304/93) strafflagen. Om polisens övriga befogenheter för förhindrande av brott stadgas i förslaget till ny polislag.

Stadganden om behandling av sådan över-skottsinformation som inte skall registreras i personregister finns i 33 § i den föreslagna polislagen och i de 25 och 26 §§ som föreslås bli fogade till 5 kap. tvångsmedelslagen.

Begreppet personregister ger i viss mån utrymme för tolkningar. I motiveringen till personregisterlagpropositionen lämnades t.ex. frågan om när manuella register som har byggts upp med sakelement kommer att omfattas av lagens tillämpning, i gränsfall beroende av rättspraxis. På liknande sätt anses i denna proposition att de tekniska upptagningar som uppstår vid teknisk övervakning och tek-

nisk observation inte i och för sig är några personregister. En upptagning som uppstår automatiskt kan i obearbetad form i allmänhet inte anses vara en sådan i 2 § 2 p. personregisterlagen nämnd datamängd som behandlas med automatisk databehandling eller en sådan ordnad datamängd ur vilken information om en bestämd person med lätthet och utan oskäligen kostnader kan erhållas. Om stadgandena i polislagen och tvångsmedelslagen om behandling av dessa upptagningar inte kan anses tillräckliga, skall frågan regleras i en egen lag. Dataombudsmannen har föreslagit att t.ex. videoövervakningen skall regleras i en egen lag, vilket är fallet i Sverige.

13 §. *Polisens rätt till uppgifter ur vissa register.* Det finns för närvarande talrika stadganden om myndigheternas rätt att få uppgifter och deras skyldighet att lämna ut sådana, men i dessa stadganden regleras grunderna för lämnande av information på ett synnerligen oenhetligt sätt. Utgångspunkten bör vara att polisens rätt att få uppgifter regleras i den speciallagstiftning som gäller utlämnaren, särskilt när denna är en myndighet. Sådana stadganden finns bl.a. i lagen om ett datasystem för vägtrafiken (819/89), straffregisterlagen (770/93) och tullagen. Eftersom stadgandena om lämnande av uppgifter inte ännu omfattar hela fältet, måste frågan om hur polisen skall få de uppgifter som är nödvändiga för en effektiv polisverksamhet regleras i polislagstiftningen, tills en revidering av nämnda stadganden kan genomföras.

Det föreslås att polisens allmänna rätt att få uppgifter skall regleras i 34 och 35 §§ i den föreslagna nya polislagen. Det förstnämnda stadgandet skall gälla rätten att få uppgifter av myndigheter och det senare rätten att få uppgifter av en enskild sammanslutning eller person. Polisens rätt att få uppgifter påverkas också av de speciallagar som gäller vissa uppgifter som polisens sköter i samråd med andra myndigheter. Sådana uppgifter förekommer bl.a. i samarbetet mellan polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna samt i det samarbete som myndigheterna bedriver vid övervakningen av utlämningar.

I lagen om polisens personregister skall såsom komplement till specialstadgandena finnas stadganden om att polisen har rätt att genom teknisk anslutning eller i maskinläsbar form få sådana uppgifter som avses i polislagförslaget ur vissa andra myndigheters register.

En kontinuerlig teknisk (on-line) anslutning skiljer sig i synnerhet från massutlämnande av uppgifter eller utlämnande av enskilda uppgifter däri, att en sådan anslutning i allmänhet ger användaren rätt att bläddra i uppgifterna (bedriva avsökning) och den registeransvarige inte kan övervaka en sådan användning lika effektivt som annat utlämnande av uppgifter. En teknisk anslutning kräver också beslut i vissa tekniska och ekonomiska frågor, varför avtal med den registeransvarige förutsätts.

Om polisen får en teknisk anslutning, blir det i flera fall obehövt att registrera samma information i polisens personregister. Om polisen t.ex. ges möjlighet att ur justitieförvaltningens datasystem få uppgifter om brottmål som är eller har varit föremål för åtalsprövning, brottmål som är anhängiga vid domstol, utfärdade strafforder och utdömda bötesstraff, främjar detta i sin tur möjligheterna att inom tillståndsförvaltningen basera besluten på relevanta uppgifter, samtidigt som övervakningen av tillstånden effektivteras.

Polisen skall också ha rätt att få vissa uppgifter i maskinläsbar form. En sådan möjlighet är ägnad att förbättra aktualiteten hos de uppgifter som ingår i polisens personregister. Om polisen ur justitieförvaltningens datasystem får uppgifter t.ex. om åklagarnas åtalstergifter och domstolsavgöranden som har vunnit laga kraft och inneburet att åtalet har förkastats, kan uppgifter om personer som inte har befunnits skyldiga till de brott som de misstänkts för utplånas ur polisens register. För närvarande får polisen endast sporadiskt sådana uppgifter. En överföring av uppgifter i maskinläsbar form är också ägnad att förbättra säkerheten i dataöverföringen, samtidigt som felen vid överföringen och behovet av mänsklig arbetsinsats kan minskas.

14 §. *Registrering av uppgifter genom direkt anslutning.* Det föreslås att vissa andra myndigheter skall ha möjlighet att genom direkt anslutning föra in uppgifter i polisens register. Uppgifter som införs på detta sätt kunde vara andra myndigheters efterlysningsuppgifter samt uppgifter i anslutning till samarbetet mellan polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna eller myndighetssamarbetet för övervakning av utlämningar.

För närvarande inhämtas myndigheterna uppgifterna och sänder dem till polisen, som registrerar uppgifterna i sina register. Registrering genom direkt anslutning är ägnad att göra

dataöverföringen snabbare, varför också aktualiteten i polisens personregister förbättras. Likaså förbättras säkerheten vid dataöverföringen. Eftersom en dubbel behandling av materialet på detta sätt kan undvikas, minskar också felen vid överföringen samt behovet av mänsklig arbetsinsats.

4 kap. Den registrerades rätt till insyn

15 §. *Begränsningar av rätten till insyn.* Enligt 11 § personregisterlagen har var och en utan hinder av sekretesstadgandena rätt att få veta vilka uppgifter om honom som har införts i ett personregister eller att registret inte innehåller uppgifter om honom. Enligt 12 § i nämnda lag finns rätt till insyn dock inte bl.a. om informationen kan skada statens säkerhet eller förhållande till annan stat eller någon internationell organisation, försvåra förebyggande eller utredning av brott eller strida mot något annat synnerligen viktigt allmänt intresse. Rätt till insyn finns inte heller om det kunde strida mot synnerligen viktigt enskilt intresse att information lämnas. I motiveringen till personregisterlagpropositionen nämns såsom exempel på ett synnerligen viktigt enskilt intresse att polisen skall ha möjlighet att underlåta att ge ut en uppgift om vem som har berättat att en registrerad har gjort sig skyldig till ett visst brott.

Enligt artikel 5 c i datasekretesskonventionen får avvikelser från rätten att granska uppgifter enligt artikel 8.b göras endast om sådan avvikelse medges i partens nationella lagstiftning och den är nödvändig i ett demokratiskt samhälle för att skydda statens säkerhet eller den allmänna säkerheten, statens penningintressen eller brottsbekämpning, skydda den registrerade personen eller andra personers fri- och rättigheter.

Enligt datasekretessrekommendationen får rätten till insyn i ett personregister begränsas endast om begränsningen är nödvändig för utförandet av polisens lagliga uppgifter eller behövs såsom skydd för den registrerades eller för andras fri- eller rättigheter. I motiveringen till rekommendationen nämns såsom exempel på skydd för andras fri- och rättigheter skyddandet av vittnen eller andra personer som har lämnat polisen uppgifter.

Frågan om skyddande av vittnen och dem som lämnat polisen uppgifter har också obser-

verats i 43 § i den föreslagna nya polislagen. Paragrafen gäller tystnadsplikt, och där stadgas att den som tillhör polispersonalen inte såsom vittne eller när han annars hörs är skyldig att röja den persons identitet som i sitt anställningsförhållande konfidentiellt har lämnat honom uppgifter. Enligt motiveringen till personregisterlagpropositionen kräver en tillämpning av denna begränsningsgrund prövning i varje enskilt fall. Med stöd av den kommer inte vissa register att som sådana stå utanför rätten till insyn, om inte några särskilda stadganden om en sådan begränsning finns. För undvikande av tolkningsproblem föreslås det att de allmänna begränsningarna av rätten till insyn enligt personregisterlagen preciseras i fråga om vissa typfall som berör polisens personregister så att det uttryckligen konstateras att rätt till insyn inte heller skall finnas i fråga om registret över misstänkta, skyddspolisens funktionella datasystem eller sådana klassificeringsuppgifter eller uppgifter om tillvägagångssätt som ingår i polisens övriga register och gäller personer eller gärningar.

De uppgifter som ingår i registret över misstänkta är i regel sådana som, om de lämnades, kunde försvåra bekämpning eller utredning av brott. Den som får veta att polisen redan har vissa uppgifter med karaktär av tips, skulle t.ex. kunna ändra sina planer så att brottet riktas mot ett annat håll än det planerade eller förstöra bevis som gäller ett brott som redan har begåtts. Fastän namnet på ett eventuellt vittne eller den som har lämnat informationen inte direkt framgår av registret, kan innehållet i uppgifterna indirekt avslöja vittnets eller informationskällans identitet, och denne kan bli föremål för hämndåtgärder. Att lämna uppgifter till den registrerade skulle därför strida mot synnerligen viktigt enskilt intresse. Uppgifterna i skyddspolisens funktionella datasystem är på motsvarande sätt i allmänhet sådana att utlämnande av dem kan äventyra statens säkerhet. Också inom detta system kan frågan om ett vittnes eller en informationskällans säkerhet bli aktuell. Om sådana klassificeringsuppgifter eller uppgifter om tillvägagångssätt som gäller personer eller gärningar lämnades ut, skulle detta kunna äventyra bekämpningen eller utredningen av brott. En person skulle t.ex. kunna ändra sitt sätt att begå brott. Sådana uppgifter om klassificering och tillvägagångssätt som avses i

lagrummet brukar närmast ingå i signalementregistret eller brottsregistret.

Enligt motiveringen till datasekretessrekommendationen skall en registrerad när han gör bruk av sin rätt till insyn i första hand ha rätt att framställa en begäran direkt till den registeransvarige. Såsom minimikrav föreskrivs, att den registrerade skall få utöva denna rätt genom tillsynsmyndighetens förmedling.

Enligt artikel 14.2 i förslaget till datasekretessdirektiv skall tillsynsmyndigheten ha rätt att, i de fall där den registrerades rätt till insyn begränsas, på hans begäran verkställa behövlig inspektion för att försäkra sig om att databehandlingen är lagenlig, dock så, att de intressen som motiverat begränsningen av rätten till insyn samtidigt respekteras.

Dataombudsmannen har enligt 32 § personregisterlagen alltid rätt att själv inspektera personregister. I förslaget till 15 § 2 mom. har närmast i informationssyfte intagits ett omnämmande som gäller den registrerades rätt till sådan indirekt insyn som avses i förslaget till datasekretessdirektiv.

16 §. *Utövande av rätten till insyn.* I 16 § föreslås i fråga om polisens personregister vissa undantag från stadgandena om utövande av den registrerades rätt till insyn enligt 11 och 14 §§ personregisterlagen.

Eftersom den registrerade, av orsaker som närmare framgår nedan, personligen skall framföra sin begäran hos polisen, är det med hänsyn till serviceprincipen inom förvaltningen orsak att se till att den registrerade kan utöva sin rätt till insyn även vid andra polisenheter än den enhet som är registeransvarig. Detta är särskilt viktigt när det gäller register som är avsedda för polisens riksomfattande bruk, där den registeransvarige enligt förslaget är polisens högsta ledning. Den registeransvarige skall vid behov meddela närmare föreskrifter eller anvisningar om genomförandet av arrangemangen. I praktiken skall den registrerade kunna framställa sin begäran hos närmaste polisenhet, som förmedlar begäran vidare till den registeransvarige eller enligt eventuella föreskrifter och anvisningar själv lämnar den registrerade de uppgifter som enheten eventuellt förfogar över. Också registerbeskrivningarna för de personregister som är avsedda för polisens riksomfattande bruk skall finnas tillgängliga hos alla polisenheter.

Såsom nedan närmare framgår, skall uppgifterna i polisen personregister i regel hållas

hemliga. Därför, och till följd av att uppgifterna är känsliga, skall polisen kunna förvissa sig om den persons identitet som begär uppgifter. Den registrerade skall därför personligen framföra sin begäran hos polisen och därvid styrka sin identitet. En egenhändigt undertecknat brev, som enligt personregisterlagen kan användas när den registrerade begär uppgifter, kan därför i allmänhet inte godkännas. I fråga om efterlysnings- eller handräckningsuppgifter motiveras kravet på personlig närvaro med att den registrerade annars, genom att skriftligen förhöra sig om saken, kunde undvika ett gripande eller verkställighet av en påföljd.

Enligt 11 § 1 mom. personregisterlagen skall den registrerade, när han utövar sin rätt till insyn, meddela de fakta som behövs för att söka en uppgift. Såsom det konstateras i personregisterlagspropositionen behövs en sådan medverkan av den registrerade i synnerhet när ett personregister är uppbyggt med sakuppgifter som grundelement, dvs. byggs upp med andra dataelement än den registrerades namn eller personbeteckning, eller när uppgifterna om den registrerade finns tillsammans med uppgifter om någon annan. Den registrerades medverkan kan i fråga om polisens personregister t.ex. innebära tillräcklig individualisering av registeranteckningen. Individualiseringen är särskilt viktig när den registrerade utövar sin rätt till insyn på ovan nämnt sätt, genom förmedling av en annan polisenhet än den registeransvariga enheten.

5 kap. Utlämnande och användning av uppgifter

17 §. *Utlämnande av uppgifter till polisen för sådant ändamål för vilket uppgifterna har inhämtas och registrerats.* Också internt utbyte av information inom polisens organisation skall betraktas såsom utlämnande av uppgifter, om mottagaren, dvs. en annan polisenhet eller en person som hör till polispersonalen, inte är en av de enheter eller personer för vilkas bruk registret inrättats.

I datasekretessrekommendationen görs skillnad mellan polisändamål (police purposes) och förvaltningsändamål (administrative purposes). Enligt rekommendationen avses med polisändamål alla sådana uppgifter som polismyndigheterna utför för att förhindra eller bekämpa brott samt upprätthålla allmän säkerhet. Enligt

motiveringen till rekommendationen gäller förvaltningsändamålen t.ex. skjutvapentillstånd eller förkommen egendom. I motiveringen konstateras visserligen att det inte alltid är möjligt att göra en skarp skillnad mellan dessa ändamål. Genom att hålla skjutvapnen beroende av tillstånd eftersträvas t.ex. upprätthållande av allmän ordning och säkerhet samt förebyggande av brott. De fall där egendom förkommer har i sin tur oftast brottslig bakgrund.

Enligt datasekretessrekommendationen skall de uppgifter som har samlats in för förvaltningsändamål registreras i ett separat personregister. I varje fall skall sådana åtgärder vidtas att de bestämmelser som gäller polisens uppgifter inte tillämpas på förvaltningsuppgifter.

I det föreslagna stadgandet tillämpas den indelning som datasekretessrekommendationen omfattat så, att i 1 mom. stadgas om utlämnande av uppgifter ur personregister som har inrättats för polisändamål och i 3 mom. om utlämnande av uppgifter ur personregister som har inrättats för förvaltningsändamål.

Enligt datasekretessrekommendationen skall utlämnande av uppgifter för att användas för polisändamål vara tillåtet mellan olika polisenheter endast i de fall när utlämnandet motiveras av ett lagenligt behov och kan ske inom ramen för dessa enheters lagliga behörighet. Enligt rekommendationen och dess motivering skall den regel enligt vilken utlämnade uppgifter inte får användas för andra behov än de som uppgivits när uppgifterna begärdes inte tillämpas när uppgifter lämnas från en polis-enhet till en annan.

Till ett personregister som förs av polisen får endast inhämtas och i det får endast registreras sådana uppgifter som behövs med tanke på registrets primära användningsändamål. När uppgifterna används och lämnas ut inom polisens organisation, skall polisändamålen, såsom det föreslås i datasekretessrekommendationen, uppfattas såsom ett enda, enhetligt användningsändamål. I det praktiska arbetet är det ofta omöjligt att skilja mellan olika polisändamål. Så uppfyller t.ex. en verksamhet som äventyrar rätts- och samhällsordningen eller allmän ordning och säkerhet i allmänhet också något brottsrekvisit. Utredning av brott och befordran av brott för åtalsprövning förväntas likaså ha brottsförebyggande effekt. Enligt motiveringen till personregisterlagpropositionen innebär en bestämning av ändamålet för ett register inte nödvändigtvis en beskrivning

av alla de situationer där uppgifterna används, bara det av ändamålet framgår för vilka slags funktioner personregistret används. På motsvarande sätt skall enligt motiveringen frågan om hurdan ny bestämning av ändamålet som skall tillåtas bli beroende av rättspraxis.

Begreppet polisändamål skall på det sätt som nämns i rekommendationen utvidgas till att också omfatta tryggheten av statens säkerhet, dvs. rätts- och samhällsordningen. Också den handräckning som ger till övriga myndigheter skall uppfattas såsom polisändamål, eftersom polisens handräckning enligt nuvarande uppfattning i mån av möjlighet skall begränsas till sådana situationer där användning av tvångs- eller maktmedel befaras bli nödvändig. Enligt 3 kap. 30 § utsökningslagen (622/67) är motstånd följaktligen en förutsättning för begäran om handräckning och enligt 31 § 1 mom. mentalvårdslagen förutsätts det att patienten är våldsam eller att någon annan sådan orsak föreligger. I dessa fall ansluter sig handräckningsuppdraget alltså på ett nära sätt till upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet, varför det bl.a. för säkerställande av polisens skydd i arbetet skall vara möjligt att vid förberedelser för handräckningsuppdrag få sådana uppgifter som inhämtas för personregister som inrättats för polisändamål och förts in i dessa register.

Enligt 2 mom. skall uppgifter som avses i 10 § och som saknar anknytning till ett enskilt uppdrag inte ens inom polisens organisation få lämnas ut annat än i begränsad omfattning. Eftersom dessa uppgifter, som har karaktär av tips, är särskilt känsliga, skall de endast få lämnas ut i de allvarliga situationer som nämns i momentet. Huruvida en egendomskada enligt lagrummet är betydande skall avgöras från fall till fall. Med betydande skada skall avses såväl skadans objektiva omfattning som dess subjektiva kännbarhet.

Enligt 3 mom. skall rätten att lämna ut uppgifter från ett personregister som har inrättats för förvaltningsändamål begränsas till det ändamål för vilket uppgifterna har inhämtats och registrerats. Användningsändamålet skulle härigenom inte på lagnivå bindas till ifrågavarande register, utan stadgandet ger enligt förslaget också möjlighet att utnyttja de nya möjligheter som den tekniska utvecklingen kan erbjuda, förutsatt att datasekretessen kan tryggas. En användning av t.ex. relations- och objekt databaser är möjlig, om ändamålet med insamlingen och registreringen av uppgifterna

kan kopplas till varje grupp av uppgifter eller till varje enskild uppgift.

Det skall också vara möjligt att lämna ut uppgifter genom teknisk anslutning. Detta kan bli aktuellt t.ex. när enheter inom den lokala polisen hör till samma samarbetsområde, och därför har ett kontinuerligt och nära samarbete. Inställning av en teknisk anslutning skall alltid förutsätta ett beslut av den registeransvarige. Vid bedömningen av denna fråga skall den registeransvarige naturligtvis också beakta synpunkter i anslutning till datasekretess och dataskydd.

18 §. *Utlämnande av uppgifter till polisen för andra ändamål.* Enligt 16 § personregisterlagen får personuppgifter i ett personregister endast användas för det ändamål som har bestämts innan uppgifterna började inhämtas, om inte annat följer av personregisterlagen eller annan lag.

Enligt artikel 5 c i datasekretesskonventionen får personuppgifter som behandlas med automatisk databehandling inte användas på ett sätt som står i strid med registreringsändamålen. Enligt artikel 9.2 är avvikelser från artikel 5 dock möjliga när avvikelsen medges i partens nationella lagstiftning och den är nödvändig i ett demokratiskt samhälle för att skydda statens säkerhet eller den allmänna säkerheten, statens penningintressen eller brottsbekämpning, skydda den registrerade personens eller andra personers fri- och rättigheter.

Såsom ovan konstaterats, skall utgångspunkten vara den att utlämnande av uppgifter inom polisens organisation skall vara ändamålsbundet, för de personregisters vidkommande som har inrättats för polisändamål bundet till polisändamål och för de registers vidkommande som har inrättats för förvaltningsändamål bundet till de ändamål för vilka uppgifterna samlats in och registrerats. I vissa fall måste polisen dock ha möjlighet att avvika från ändamålsbundenheten för att framgångsrikt kunna sköta sina uppgifter. Genom intressejämförelser och iakttagande av proportionalitetsprincipen kan dessa situationer begränsas till de mest nödvändiga fallen.

I 1 mom. 1—3 punkten upprepas de allvarliga situationer som nämns ovan under 17 §. I dessa fall skall polisen ha rätt att lämna ut den information som redan finns i polisens register, men som insamlats för ett annat ändamål. Om polisen skall ha rätt att skaffa information och därefter använda den för någon annan uppgift

som åligger polisen, är det inte ändamålsenligt att förbjuda att samma information, som skaffats för ett annat ändamål, används i sådana fall där uppgiften inte annars utan svårighet kan utföras. Utgångspunkten påminner alltså om den som framgår av 20 § personregisterlagen, som gäller samkörning av personregister. Omnämmandet av en fara som omedelbart hotar liv eller hälsa innebär också en hänvisning till polisens eget skydd i arbetet i en konkret situation där det finns fog att befara motstånd.

Avvikelser från ändamålsbundenheten skall vara möjliga också för utredning av en persons identitet i ett uppdrag som nödvändigt kräver att identiteten styrks. Här förutsätts alltså, såsom i 10 § i den föreslagna nya polislagen, att utredningen av identiteten ansluter sig till utförandet av ett enskilt uppdrag. Också vid förundersökning av ett brott kan det vara fråga om ett enskilt uppdrag. Den misstänktes identitet måste visserligen styrkas också vid handläggningen av andra brott än de som avses i 1 mom. 3 punkten, t.ex. när ett strafforderanspråk delges. Undantag från personregistrens ändamålsbundenhet får emellertid inte göras på denna grund, om det önskade resultatet kan nås fastän målpersonens identitet inte styrks.

Det åligger polisen att bevilja vissa tillstånd och besluta om de skall förbli i kraft. På motsvarande sätt begärs utlåtanden av polisen i vissa tillståndsärenden. Dessa tillståndsärenden är numera sådana att de omedelbart återverkar på den allmänna ordningen och säkerheten. Datasekretessrekommendationens uppdelning av ändamålen i polisändamål och förvaltningsändamål är därför inte på denna punkt särskilt exakt, vilket medges i motiveringen till rekommendationen. För att polisen eller en annan myndighet, som begär utlåtande av polisen, skall kunna utföra sina uppgifter i dessa tillståndsärenden, skall vissa undantag från personregistrens ändamålsbundenhet vara möjliga.

Undantag skall vara möjliga när polisen behandlar ett tillståndsärende eller ger sitt utlåtande i ett tillståndsärende, där det såsom förutsättning för beviljande av tillståndet eller för att tillståndet skall förbli i kraft krävs att sökanden eller tillståndshavaren är tillförlitlig, lämplig eller har någon annan dylik egenskap. Sådana krav ställs bl.a. i fråga om körkortstillstånd enligt 70 § vägtrafiklagen (676/90), i fråga om trafikstillstånd enligt 7 § lagen om

tillståndspliktig godstrafik på väg (342/91) och 9 § lagen om tillståndspliktig persontrafik på väg (343/91), i fråga om pass i 9 och 10 §§ passlagen, i fråga om tillstånd till anskaffande av skjutvapen i 19 § förordningen angående skjutvapen och skjutförolydenheter samt i fråga om tillstånd för bevakningsföretag, godkännande av en person som ansvarig föreståndare eller väktare samt den som får väktarutbildning i 3 §, 8 § 1 mom., 10 § 2 mom. och 11 § 3 mom. förordningen om bevakningsföretag.

I förslaget har eftersträvat en så exakt definition av tillståndärendena och de uppgifter som behövs vid handläggningen som i praktiken är möjlig på allmän nivå. När vissa tillstånd beviljas, visar sökanden t.ex. i allmänhet med ett läkarintyg att han uppfyller de förutsättningar som gäller hälsotillståndet, men den polis som fattar beslut om huruvida tillståndet skall förbli i kraft skall också senare ha möjlighet att från annat håll få uppgifter om sådana förändringar i hälsotillståndet som påverkar tillståndets fortsatta giltighet. Den som handlägger tillståndsärendet eller ger ett utlåtande i ärendet skall särskilt för varje tillstånd pröva vilka uppgifter och i vilka register införda uppgifter som är sådana att de behövs enligt stadgandet i 18 §.

En part skall enligt 20 § (437/87) lagen om förvaltningsförfarande få information om att polisens personregister har använts på nämnda sätt. Enligt nämnda lagrum skall en uppgift som erhållits ur ett personregister och som kan inverka på ärendets avgörande antecknas i respektive handling.

Ett avgörande i ett tillståndsförvaltningsärende skall baseras på så tillförlitliga uppgifter som möjligt. Enligt datasekretessrekommendationen skall uppgifternas kvalitet i mån av möjlighet verifieras senast när de lämnas. I alla de fall där uppgifter lämnas ut skall domstolsbesluten och besluten om åtalseftergift nämnas särskilt och uppgifter som baserar sig på åsikter skall kontrolleras hos källan innan uppgifterna lämnas ut med ett särskilt omnämnande av hur exakta eller tillförlitliga de är. Om det konstateras att uppgifterna inte längre är exakta eller aktuella skall de inte lämnas ut. Har detta dock skett, skall den som lämnat ut uppgifterna i mån av möjlighet informera samtliga mottagare om att de är otillförlitliga. I motiveringen till rekommendationen nämns att denna princip inte till sin karaktär är absolut. I vissa fall har det enligt motiveringen

t.ex. accepterats att uppgifter om domstolsbeslut inte alltid översänds till polisen.

Förslaget syftar till att förbättra polisens möjlighet att få de mest tillförlitliga uppgifterna. T.ex. i fråga om sådana brottmål där handläggningen avslutats och fängelsestraff utdömts är straffregisteruppgifterna sådana uppgifter. För att polisen skall kunna följa med hur handläggningen av ett brottmål fortskrider och få information om bötesstraff, föreslås det att polisen skall ha rätt att genom teknisk anslutning ur justiteförvaltningens datasystem få uppgifter om brottmål som är eller har varit under åtalprövning, brottmål som är anhängiga vid domstol, utfärdade strafforder och utdömda bötesstraff. Polisens personregister skall på motsvarande sätt uppdateras med uppgifter som i maskinläsbar form erhålls av åklagarna om vissa beslut som gäller åtalseftergift samt om sådana lagakraftvunna avgöranden av domstolarna genom vilka åtal förkastats.

Uppgifter ur registret över misstänkta, ur skydds-polisens funktionella datasystem och uppgifter ur register som är avsedda för en persons eller arbetsgrupps bruk, men inte har anknytning till ett enskilt uppdrag, skall enligt förslaget inte få lämnas ut för att användas för tillståndsförvaltningsändamål, eftersom deras tipskaraktär gör dem osäkrare.

Enligt 16 § personregisterlagen får uppgifter som ingår i personregister användas för statistikföring i samband med den registeransvariges forskning och planering. I förslaget har denna möjlighet utvidgas till att gälla också andra delar av polisorganisationen än den registeransvarige. Uppgifter som inte kan hänföras till en viss person är enligt 2 § 1 p. personregisterlagen inga personuppgifter, varför de helt och hållet faller utanför tillämpningsområdet för personregisterlagstiftningen. Genom det föreslagna stadgandet blir det möjligt att i arbetsinbesparande syfte lämna ut också oanonymiserade uppgifter att användas av polisen för forskning och planering, förutsatt att användningen är rent statistisk. På detta sätt blir det t.ex. möjligt för ett chefsambetsverk att statistiskt utnyttja de underlydande enheternas registeruppgifter vid planeringen av resursallokeringen. Polisen bedriver forskning särskilt vid sina läroinrättningar, men också på annat håll inom polisens organisation och i fråga om vissa forskningsuppdrag t.o.m. utanför sin organisation.

Inom polisutbildningen skall i första hand

användas övningsregister, där personuppgifterna har anonymiserats. Det är emellertid inte ändamålsenligt att skapa och upprätthålla ett komplett system med parallella register. Därför skall det vara tillåtet att lämna ut oanonymiserade registeruppgifter för utbildningsändamål, om det är nödvändigt för att genomföra utbildningen. Med att utlämnandet är nödvändigt avses att det önskade utbildningsresultatet inte kan nås utan att uppgifter som är äkta lämnas ut och används. Sådana situationer kan t.ex. uppstå när utbildning ordnas för att ett nytt register tas i bruk. Äkta registeruppgifter skall endast få användas under utbildarens uppsikt. Särskilt vid utbildningen av polisaspiranter som saknar tjänsteställning är det skäl att fästa särskild uppmärksamhet vid denna övervakning.

Enligt de allmänna principerna i personregisterlagstiftningen skall också den registrerades samtycke ha betydelse vid prövningen av möjligheterna att lämna ut uppgifter för andra ändamål än det som de inhämtats och registrerats för. Ett positivt beslut i ett tillståndsärende kan t.ex. förutsätta att personens identitet har styrkts. Om en person inte förmår styrka sin identitet, skall polisen inte ha rätt att i ett tillståndsärende där sökanden har initiativet använda sig av möjligheten i 1 mom. 4 punkten, utan han skall i sista hand avslå tillståndsansökan. Tillståndet skall dock kunna beviljas, om personen i fråga samtycker till att sådana personregister hos polisen får användas som kan innehålla de uppgifter som behövs för att hans identitet skall kunna styrkas.

19 §. *Utlämnande av uppgifter till andra än polisen.* Enligt datasekretessrekommendationen skall det vara tillåtet att lämna ut uppgifter till andra offentliga organ än polisen endast om det i ett speciellt fall finns en entydig lagstadgad skyldighet därtill eller ett entydigt bemyndigande i lagen eller om tillsynsmyndigheten har givit polisen en fullmakt därtill eller uppgifterna är nödvändiga för mottagaren för att han skall kunna fullgöra sina lagenliga uppgifter, och förutsatt att det ändamål för vilket mottagaren inhämtar eller behandlar uppgifterna inte är oförenligt med den ursprungliga databehandlingen och att utlämnarmyndighetens lagstadgade skyldigheter inte står i strid med ändamålet. Utlämnande av uppgifter skall dessutom undantagsvis vara tillåtet, om utlämnandet av uppgifterna i ett särskilt fall uppenbart ligger i den registrerades intresse och

denne har samtyckt till att uppgifterna lämnas ut, förhållandena är sådana att ett samtycke kan presumeras eller uppgifterna behövs för avvärjande av allvarlig eller överhängande fara. Enligt rekommendationen skall en on-lineanslutning till ett personregister vara tillåten endast om en sådan är tillåten enligt den nationella lagstiftningen, och i lagstiftningen skall också beaktas de principer som omfattas i rekommendationen.

Polisens rätt att lämna ut uppgifter regleras av stadgandena om allmänna handlingars offentlighet, stadgandena om tystnadsplikt samt vissa specialstadganden om utlämnande av uppgifter.

Enligt 9 § 2 mom. (673/91) lagen om allmänna handlingars offentlighet och 1 § 1 mom. 4 punkten förordningen innefattande vissa undantag i fråga om allmänna handlingars offentlighet (650/51) är huvudregeln den, att uppgifterna i polisens personregister skall hållas hemliga. Enligt 23 § 1 mom. i nämnda lag får en handling som skall hållas hemlig inte företes eller avskrift därav utges åt annan än domstol eller annan myndighet, då dessa på tjänstens eller offentlig sysslas vägnar har rätt att få del därav.

Ett undantag i fråga om tystnadsplikten utgör de uppgifter i undersöknings- och handräckningssystemet som blir en del av förundersökningsprotokollet eller något annat motsvarande protokoll. Enligt 4 § lagen om allmänna handlingars offentlighet och 2 § förordningen innefattande vissa undantag i fråga om allmänna handlingars offentlighet blir nämnda protokoll offentliga när saken varit före vid domstol eller när ifrågasvarande polismyndighet eller den allmänna åklagaren har beslutat lägga ner målet.

Enligt 19 § lagen om allmänna handlingars offentlighet skall en part ha rätt att få uppgift ur en handling även om den inte är offentlig. Lämnande av uppgift kan dock förvägras, om det skulle strida mot synnerligen viktigt allmänt eller enskilt intresse att lämna uppgiften.

Enligt 23 § statstjänstemannalagen (755/86) får en tjänsteman inte utnyttja eller olovligen för annan röja sådan omständighet i tjänsten som kommit till hans kännedom och som enligt vad som särskilt stadgats eller bestämts skall hållas hemlig eller som gäller annans hälsotillstånd eller som på grund av sakens beskaffenhet annars uppenbarligen inte får röjas. I 42 § 1 mom. i den föreslagna nya polislagen föreslås

det att tystnadsplikten enligt statstjänstemannalagen skall utsträckas till att också gälla personer som står i arbetsavtalsförhållande till polisen.

Enligt 42 § 2 mom. i den föreslagna nya polislagen skall den som hör till polispersonalen inte på ett sätt som inte skötseln av hans uppgifter förutsätter få utnyttja eller olovligen för andra röja omständigheter som gäller en persons integritet och som han fått kännedom om vid skötseln av uppgifterna och som skulle kunna vålla personen i fråga skada eller förfång om de röjs.

Enligt 3 mom. i nämnda 42 § skall tystnadsplikten dock inte hindra att omständigheten röjs för en myndighet eller sammanslutning som handhar ett offentligt uppdrag och som på grund av en uppgift som enligt stadganden ankommer på den behöver få vetskap om en omständighet som annars skall hållas hemlig eller om en persons tillförlitlighet eller lämplighet. Enligt motiveringen till polislagförslaget är, utöver de högsta laglighetstillsynsmyndigheterna, bl.a. social-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna sådan myndigheter till vilka det i praktiken skulle vara behövt att lämna ut uppgifter som annars skall hållas hemliga. Med sammanslutningar som sköter offentliga uppdrag avses i motiveringen t.ex. statens affärsverk. Tillståndssökandens eller tillståndshavarens tillförlitlighet, lämplighet eller någon annan sådan egenskap har i lagstiftningen uppställts såsom förutsättning t.ex. för beviljande och giltighet av trafiktillstånd, tillstånd för bevakningsföretag och godkännande av ansvarig föreståndare för ett bevakningsföretag. Således har tillståndsmyndigheten — i dessa fall länsstyrelsen — ett i det föreslagna stadgandet avsett behov att av polisen få uppgifter om personens tillförlitlighet eller lämplighet.

En uppgift som annars skall hållas hemlig får utöver till myndigheter och sammanslutningar som sköter ett offentligt uppdrag också lämnas till en privatperson eller en enskild sammanslutning när det är nödvändigt för att avvärja en händelse som utgör en fara för liv och hälsa, ett brott mot frihet eller avsevärd skada på egendom eller när det gäller att få visshet om att den som söker sig till eller har en ur säkerhetssynpunkt betydande uppgift är tillförlitlig. Enligt motiveringen till lagförslaget förutsätts särskild tillförlitlighet närmast i uppgifter som medför tillträde till statshemligheter

eller företagshemligheter av nationalekonomisk betydelse.

Enligt motiveringen till lagförslaget skall stadgandet också ge möjlighet till massutlämnande av uppgifter, förutsatt att mottagaren har rätt att få varje enskild uppgift.

Enligt motiveringen till 41 § personregisterlagen gäller stadgandet om tystnadsplikt både myndigheter och privata registeransvariga. Det åsidosätts dock av specialstadganden.

Specialstadganden om utlämnande av uppgifter finns bl.a. i vissa speciallagar som gäller samarbete mellan olika myndigheter. Sådana samsamarbetsuppgifter har t.ex. polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna samt olika myndigheter i anslutning till övervakningen av utlämningar.

Om utlämnande av uppgifter ur personregister som förs med automatisk databehandling i form av massutlämnande eller såsom känsliga stickprov stadgas i 18 a § lagen om allmänna handlingars offentlighet. Stadgandet ger inte i och för sig rätt till utlämnande av uppgifter som skall hållas hemliga. Ett särskilt stadgande som ger möjlighet till massutlämnande av uppgifter finns t.ex. i 23 f § (959/92) förordningen om verkställighet av bötesstraff.

Massutlämnande av uppgifter är inte i och för sig någon särskilt problematisk fråga ur datasekretesssynpunkt, om den som lämnar ut uppgifterna fattar ett särskilt beslut om varje utlämnande och mottagaren endast har rätt att få enskilda uppgifter. En kontinuerlig teknisk (on line) anslutning befinner sig däremot i ett annat läge, eftersom en sådan i allmänhet ger användare rätt att bläddra i uppgifterna, och den registeransvarige inte kan övervaka en sådan användning lika effektivt som annat utlämnande. Det föreslås därför att i polisens personregisterlag såsom komplement till specialstadgandena tas in ett exakt stadgande om när uppgifter får lämnas ut till andra myndigheter genom teknisk anslutning. Enligt förslaget skall uppgifterna vara sådana att de övriga myndigheterna behöver dem för att kunna utföra sina uppgifter. En sådan indelning av uppgifterna har eftersträvat, att uppgifternas användningsändamål inte i väsentlig grad skall avvika från det ändamål för vilket uppgifterna har inhämtats och registrerats. Närmare bestämmelser skall vid behov meddelas särskilt för varje register, t.ex. så att i beslutet om inrättande av registret tas in bestämmelser om sedvanligt utlämnande av uppgifter.

20 §. *Utlämnande av uppgifter till utlandet.* När gränserna mellan nationalstaterna sänks med avseende på polisövervakningen får det internationella polissamarbetet en allt viktigare andel i bekämpningen av både internationell och nationell brottslighet. En del av det internationella polissamarbetet sker inom ramen för internationella polissamarbetsorganisationer, främst Internationella kriminalpolisorganisationen (I.C.P.O.-Interpol). Dessutom behövs bilateralt eller annat mera begränsat samarbete t.ex. grannstater emellan. Sådant samarbete behövs också inom den internationella terroristbekämpningen, eftersom definitionen av fenomenet och inställningen till det är bundna till de värderingar som råder i de enskilda staterna.

Enligt den 52 § som ingår i den föreslagna nya polislagen och som gäller internationellt samarbete gäller om polishandräckning åt polisen i en främmande stat vad därom särskilt stadgas eller avtalas i internationella avtal som är förpliktande för Finland. Enligt förslaget till ny polislag kan inrikesministeriet dessutom, med beaktande av vad som i någon annan lag stadgas, inom polisens verksamhetsområde sluta samarbetsavtal med de myndigheter som i andra stater svarar för polisens verksamhet. Ett område som skall regleras genom avtal är enligt motiveringen till förslaget utbyte av information och eventuella begränsningar av användningen av information. Det är nödvändigt att stadga t.ex. om att en stat som har fått information inte får inrätta personregister över en annan stats medborgare med stöd av informationen.

I såväl artikel 12.2 i datasekretesskonventionen som i artikel 1.2 i datasekretessrekommendationen är utgångspunkten den att en avtalspart inte uteslutande i syfte att skydda den personliga integriteten får begränsa eller förbjuda överföring av personuppgifter till en annan parts territorium. I artikel 12.3 i datasekretesskonventionen och artikel 26 i datasekretessrekommendationen särskiljs sådana stater vars föreskrifter ger ett likvärdigt eller tillräckligt skydd.

Enligt datasekretessrekommendationen bör rätten att lämna ut uppgifter till utländska myndigheter begränsas till polismyndigheterna. Enligt motiveringen till rekommendationen skall begreppet polismyndigheter förstås i vid mening så att det omfattar de myndigheter vilkas uppgifter har samband med förebyggan-

de eller bekämpande av brott eller upprätthållande av allmän ordning.

Enligt datasekretessrekommendationen skall utlämnande av uppgifter vara tillåtet endast om det finns ett tydligt stadgande inom nationell eller internationell rätt eller, om något sådant stadgande inte finns, om utlämnandet av uppgifter är nödvändigt för avvärjande av allvarlig och omedelbar fara eller om det är nödvändigt för bekämpande av ett allvarligt brott som lyder under en vanlig lag. I båda punkterna förutsätts att nationella stadganden om integritetsskydd inte hindrar att uppgifter lämnas ut. Enligt motiveringen till rekommendationen tillämpas den senare punkten, om mottagartaten inte är medlem i Interpol eller om det inte finns ett gällande avtal som berättigar till utlämnande av uppgifter till den staten. Liksom i fråga om annat utlämnande av uppgifter skall en direkt on-line-förbindelse till personregistret enligt rekommendationen tillåtas endast om detta överensstämmer med landets interna lagstiftning, i vilken rekommendationens principer skall beaktas.

I det föreslagna 1 mom. skall stadgas om utlämnande av registeruppgifter till Interpol eller dess medlemsstater. Mottagaren av informationen skall i enlighet med datasekretessrekommendationen vara en polismyndighet eller en annan myndighet som utför polisuppgifter. Sådana myndigheter kan beroende på staten vara t.ex. tull- och gränsbevakningsmyndigheter. Utgångspunkten är att förutsättningarna för att uppgifter skall kunna lämnas ut skall vara desamma som inom informationsutbytet mellan polisensheter inom staten, men i praktiken förutsätter utlämnande av uppgifter utomlands mera noggrant övervägande från fall till fall.

I enlighet med datasekretessrekommendationen skall utlämnandet av uppgifter till andra än Interpol-länder i 2 mom. begränsas till sådana allvarliga situationer som har behandlats ovan i samband med 17 och 18 §§.

Som situationen nu är har polisen inte gett utländska myndigheter teknisk anslutning till polisens personregister. Den kommande utvecklingen förutses i 3 mom., som gör det möjligt att även med hjälp av teknisk anslutning lämna ut uppgifter som avses i 1 mom. till stater som avses i 22 § 1 mom. personregisterlagen. De nämnda staterna är sådana stater vilkas lagstiftning motsvarar Finlands personregisterlag. Enligt motiveringen till personregis-

terlagpropositionen skall sådana stater vara åtminstone de länder som anslutit sig till datasekretesskonventionen. De stater som avses i stadgandet finns förtecknade i 13 § personregisterförordningen.

Enligt 4 mom. skall angående utlämnande av uppgifter utomlands dessutom gälla vad som särskilt stadgas eller vad som bestäms i internationella fördrag som är förpliktande för Finland. Till polisens verksamhet ansluter sig bl.a. författningar och överenskommelser mellan stater om utlämnande på grund av brott och om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. I dem definieras förutsättningarna för utlämnande av uppgifter delvis annorlunda än i de föreslagna 1—3 mom. Avtal om polissamarbete kan gälla t.ex. internationella polisorganisationer eller bilateralt samarbete. Rätten att lämna ut uppgifter till andra utländska parter än myndigheter som utför polisuppgifter skall helt och hållet fastställas på basis av andra stadganden.

I framtiden torde i synnerhet det europeiska polissamarbetet intensifieras i och med Europeiska unionens tillkomst. Samtidigt torde också en europeisk polissamarbetsorganisation, Europol, grundas. Finlands eventuella deltagande i samarbetet kan i framtiden medföra behov att komplettera stadgandena om utlämnande av uppgifter utomlands.

21 §. *Beslut om utlämnande av uppgifter.* Enligt 1 mom. skall beslut om annat utlämnande av registeruppgifter än givande av teknisk anslutning fattas av en person som hör till polispersonalen och har förordnats att sköta denna uppgift. Uppgiften skall kunna definieras t.ex. i polisenhetens arbetsordning eller genom en enskild order. På grund av det stora antalet enskilda utlämnanden oberoende av tiden på dygnet och på grund av att behovet av information kan vara brådskande, kan uppgiften i princip inte begränsas till en särskilt hög nivå inom tjänstehierarkin. Genom att det stadgeenliga utlämnandet av uppgifter exakt definieras vid inrättandet av registret och genom att den registeransvarige meddelar anvisningar för utlämnande av uppgifter i fråga om olika register skall det så långt som möjligt säkerställas att uppgifter endast lämnas ut till dem som är berättigade att få dem. Speciellt viktigt är detta när uppgifter lämnas ut till utlandet. I sista hand binds den som lämnar ut enskilda uppgifter också av de ovan nämnda

stadgandena om tystnadsplikt, med det ansvar de medför.

Beslut om givande av teknisk anslutning skall i regel fattas av den registeransvarige. I fråga om personregister avsedda för polisens riksomfattande bruk skall polisens högsta ledning, som är registeransvarig, dra de principiella riktlinjerna för givande av teknisk anslutning och fatta beslut om givande av teknisk anslutning till utlandet. I övriga fall skall teknisk anslutning till ett personregister avsett för polisens riksomfattande bruk kunna ges av centralkriminalpolisen, som för registret.

När beslut om utlämnande fattas skall enligt 4 mom. för tryggande av datasekretessen angående den registrerade beaktas arten av de uppgifter som skall lämnas ut. Speciell aktsamhet och försiktighet skall iakttagas när känsliga uppgifter lämnas ut.

Vidare skall i 4 mom. hänvisas till datasekretessbestämmelser i de internationella fördrag som är förpliktande för Finland och de internationella rekommendationer som Finland har godkänt. I synnerhet datasekretesskonventionen och datasekretessrekommendationen skall beaktas. Enligt datasekretessrekommendationen skall, i enlighet med stadganden i den nationella lagstiftningen eller i internationella fördrag, begäran om utlämnande av uppgifter innehålla uppgifter om den myndighet eller person som begär uppgifterna och dessutom om orsaken till begäran och dess syfte. Om en motsvarande allmän upplysningsplikt för mottagaren stadgas i 17 § personregisterlagen. Enligt rekommendationen får uppgifter som har lämnats ut till andra offentliga organ, till en privatperson eller till utländska myndigheter inte användas för andra ändamål än vad som uppgavs när uppgifterna begärdes. Frågan om huruvida uppgifter får lämnas ut för andra ändamål skall underställas den myndighet som lämnat ut uppgifterna.

22 §. *Användning av uppgifter för annat ändamål än det för vilket uppgifterna inhämtats och registrerats.* Som ovan har konstaterats, skall utgångspunkten vara att en polisenhet eller någon inom polispersonalen som hör till de enheter eller de personer för vilkas bruk ett personregister har inrättats har rätt att använda registret. Den registeransvarige skall dock vid behov kunna ställa upp begränsningar för användningsrätten. På så sätt säkerställs att uppgifterna endast används av de personer som behöver dem i sitt uppdrag. I praktiken sker

begränsningen av användningsrätten och tillsynen över den med hjälp av personliga koder och lösenord eller koder och lösenord för vissa persongrupper. Med dagens teknik har begränsningarna främst gällt enskilda register, men i och med att tekniken utvecklas kan begränsningar eventuellt också fås att gälla en viss grupp av uppgifter eller en enskild uppgift. Härvid har det ur datasekretessynvinkel ingen betydelse om datasystemet består av delregister som i den bemärkelse som avses i personregisterlagen skall betraktas som självständiga register, av filer inom ett och samma register eller av en enhetlig databas.

Enligt dataskyddsrekommendationen skall de uppgifter som polisen har inhämtat och registrerat för polisändamål användas enbart för detta ändamål.

Utgångspunkten för propositionen är att på användningen av uppgifter skall tillämpas samma, i 17 § 1 och 3 mom. nämnda stadganden som inom det interna informationsutbytet inom polisorganisationen. Begränsningen i 17 § 2 mom. skall däremot inte gälla den egna användningen av uppgifter, eftersom en polisenhet som använder sina egna register bättre förmår bedöma hur tillförlitliga och användbara för ett visst uppdrag sådana i stadgandet avsedda uppgifter som kan betecknas som tips är. Användning av uppgifter för ett annat ändamål än ett som motsvarar insamlings- och registreringsändamålet skall på motsvarande sätt vara tillåtet under de förutsättningar som stadgas i 18 §.

23 §. *Utlåtanden om tillförlitlighet.* Enligt 10 § 1 mom. 1 punkten polisförvaltningsförordningen skall skyddspolisen i enlighet med de allmänna grunder som fastställts av inrikesministeriet ge myndigheter och samfund sådana anvisningar, råd och upplysningar som behövs för upprätthållande av statens säkerhet eller för att förhindra att den kränks. I detta syfte avger skyddspolisen utlåtanden om tillförlitligheten hos personer som söker uppgifter som är betydelsefulla med tanke på statens säkerhet. I praktiken kan motsvarande utlåtanden också ges av den lokala polisens enheter.

Eftersom de utlåtanden om tillförlitlighet som skall avges i allmänhet i sin tur grundar sig på uppgifter i polisens personregister, föreslås i lagen om polisens personregister ett stadgande som definierar polisens rätt att använda uppgifter i sina personregister när den avger utlåtanden om tillförlitlighet. Detta stadgande

preciserar det allmänna stadgande om utlämnande av registeruppgifter som föreslås i 42 § 3 mom. i den föreslagna nya polislagen.

Registeruppgifter skall först och främst kunna användas när utlåtanden avges om tillförlitligheten hos den som har sökt en sådan statlig tjänst som förutsätter speciell tillförlitlighet och vilken ger tillträde till uppgifter som är viktiga med tanke på försvaret, statens säkerhet, samhällsekonomin eller den offentliga förvaltningens funktionsduglighet. I fråga om dessa tjänster skall hänvisas till 9 a § statstjänstemannalagen (725/89), i vilken fastställs de tjänster till vilka endast finska medborgare kan utnännas. Hänvisningen skall gälla både de tjänster som nämns i lagrummets 1 mom. och de tjänster som nämns i de statsrådsbeslut som utfärdats med stöd av lagrummets 2 mom. Till riksdagen har avlåtits en proposition med förslag till statstjänstemannalag och lag om ändring av lagen om statens tjänstekollektivavtal (RP 292/1993 rd). Den föreslagna nya statstjänstemannalagens 7 § motsvarar den nuvarande lagens 9 a §. Med utnämning till en tjänst jämställs här i den gällande statstjänstemannalagen avsedd förflyttning till en tjänst, anställning i en tjänst på provotid, anställning att sköta en tjänst interimistiskt eller som vikarie samt anställning som tillfällig tjänsteman.

Registeruppgifter skall också kunna användas när utlåtanden om tillförlitlighet avges i samband med andra uppdrag än statliga tjänster, om uppdragen ger tillgång till statshemligheter eller vissa företagshemligheter. T.ex. en konsult som står i uppdragsförhållande till staten kan ha tillgång till statshemligheter. Begreppet företagshemlighet har definierats i 30 kap. 11 § strafflagen. För att registeruppgifter skall kunna användas när utlåtanden om tillförlitlighet avges, skall företagshemligheterna vara sådana att de har betydelse för statens säkerhet eller ett betydande allmänt eller enskilt ekonomiskt intresse. Med betydande allmänt eller enskilt ekonomiskt intresse skall här främst avses ett intresse som kan tänkas ha samhällsekonomisk betydelse och som därmed berör hela staten. Det kan t.ex. vara fråga om högteknologiföretags hemligheter. Däremot skall andra stadganden tillämpas på användning av registeruppgifter för förebyggande av brott i samband med andra typer av företagshemligheter.

Registeruppgifter skall också kunna användas när utlåtanden avges om tillförlitligheten

hos personer som redan innehar en tjänst eller uppgift. På så sätt möjliggörs att kontrollen av tillförlitligheten tidvis förnyas.

Uppgifter i registret över misstänkta eller sådana uppgifter i register avsedda för en persons eller en arbetsgrupps bruk som inte har samband med ett enskilt uppdrag skall på grund av sådana uppgifters mera osäkra karaktär av tips inte få användas när utlåtanden om tillförlitlighet avges. Däremot skall det vara möjligt att använda uppgifter i skyddspolisens funktionella datasystem, eftersom i detta system insamlas just sådana uppgifter som inverkar på statens säkerhet. Den som avger utlåtande skall dock fästa speciell uppmärksamhet vid graden av tillförlitlighet hos de uppgifter som används.

På grund av att utlåtanden om tillförlitlighet är viktiga skall en polisenhet när den avger utlåtanden få använda uppgifter ur polisens personregister oberoende av det ändamål för vilket de har insamlats och registrerats. Uppgifterna får dock bara användas i den utsträckning som är nödvändig med tanke på utlåtandet.

Stadgandet skall förutom användning av uppgifter också täcka utlämnande av uppgifter och preciserar således de allmänna stadganden som möjliggör utlämnande av uppgifter. Det skall möjliggöra att uppgifter lämnas ut både till den polisenhet som avger utlåtandet och till den som begärt utlåtandet. Möjligheten att lämna ut uppgifter skall dock vara mera begränsad än användningen. Uppgifter skall endast få lämnas ut då det med tanke på utlåtandets syfte är absolut nödvändigt. I synnerhet bör det nog övervägas från fall till fall om det är skäl att lämna ut känsliga uppgifter i polisens personregister som sådana, t.ex. i form av en bilaga till utlåtandet, till någon annan än en annan polisenhet. Detta trots att mottagaren av uppgifterna i sista hand bör avgöra vilken betydelse de tillmäts när en persons tillförlitlighet bedöms.

En person skall ha rätt att få veta om det har avgivits ett utlåtande enligt 1 mom. 1 punkten om honom. Eftersom de tjänster som avses i den punkten exakt har definierats i 9 a § statstjänstemannalagen och i statsrådsbeslut som utfärdats med stöd av den, kan den som söker eller innehar en tjänst på förhand sluta sig till att ett utlåtande kommer att avges. Därför är det i detta fall inte nödvändigt att

särskilt meddela att ett utlåtande om tillförlitlighet avgivits.

Emedan de uppdrag som avses i 1 mom. 2 punkten däremot inte på förhand går att definiera lika exakt, skall den som söker eller innehar en sådan uppgift underrättas om att utlåtanden enligt den nämnda punkten har avgivits. Stadgandet möjliggör såväl att underrättelsen lämnas på förhand, innan utlåtandet avges, som att den lämnas i efterhand. I mån av möjlighet bör dock underrättelsen lämnas på förhand, så att den som är medveten om den planerade begäran om utlåtande kan återta sin ansökan om han så vill. Information om att utlåtande har begärts kan också lämnas av den som begär utlåtandet, t.ex. i form av ett omnämnande i ansökningsblanketterna.

Den i stadgandet avsedda underrättelsen om avgivande av utlåtande omfattar inte i sig information om utlåtandets innehåll. Rätten att få information om utlåtandets innehåll bestäms på grundvalen av andra stadganden, bl.a. om allmänna handlingars offentlighet och den registrerades rätt till insyn.

Meddelande om att utlåtande har avgivits behöver inte lämnas, om detta uppenbart äventyrar statens säkerhet. Det kan t.ex. vara fråga om ett utlåtande om tillförlitligheten hos en person som är misstänkt för olovlig underrättelseverksamhet. Om en sådan person skulle kunna sätta det att han inte valts till en viss uppgift i samband med polisens utlåtande om hans tillförlitlighet, skulle han misstänka att myndigheterna är honom på spåren och därför kanske ändra sina verksamhetsmetoder.

6 kap. Särskilda stadganden

24 §. *Utplåning av uppgifter i personregister.* Enligt 15 § 1 mom. personregisterlagen skall den registeransvarige se till att en i personregister införd personuppgift, som med hänsyn till registrets ändamål är oriktig, onödig, bristfällig eller föråldrad, utan obefogat dröjsmål rättas, avförs eller kompletteras, om det är uppenbart att en sådan uppgift äventyrar den registrerades integritetsskydd eller hans intressen eller rättigheter. På motiverad begäran av den registrerade skall fel alltid rättas. I motiveringen till personregisterlagpropositionen konstateras dock att även i det fall att den registrerade har krävt att en felaktig uppgift skall avföras, skall det anses tillräckligt att en

ny anteckning med riktiga uppgifter införs i registret, om t.ex. skäl som gäller ansvarsfrågor kräver att också den oriktiga anteckningen bibehålls.

Enligt datasekretessrekommendationen skall personuppgifter som är för omfattande, inexacta eller irrelevanta avföras eller rättas eller en rättelseinföring göras i personregistret. Sådana utplånings- eller rättelseåtgärder skall i mån av möjlighet utsträckas till alla dokument som ansluter sig till polisens personregister.

Eftersom behovet av att bevara felaktiga uppgifter i praktiken kan uppträda just i fråga om den typ av register som polisens personregister utgör, föreslås att den regel som nämns i motiveringen till personregisterlagen uttryckligen tas in i lagen. I stadgandets 1 mom. möjliggörs att en felaktig anteckning bevaras t.ex. när detta är nödvändigt med tanke på bevisföringen. Genom en rättelseinföring skall det säkerställas att den felaktiga uppgiften inte av misstag används för sitt ursprungliga ändamål.

I personregisterlagpropositionen ansågs det inte ändamålsenligt att sätta en ovillkorlig tidsgräns för hur gamla uppgifter det är tillåtet att bevara i ett personregister. Den relevansprincip som personregisterlagen omfattar begränsar dock även den tid uppgifter kan bevaras.

Om personuppgifter som har inhämtats för polisändamål inte längre behövs för det ändamål för vilket de inhämtats, skall enligt datasekretessrekommendationen åtgärder vidtas för att avföra dem. Av denna anledning skall speciell uppmärksamhet enligt rekommendationen fästas vid följande kriterier:

- behovet av att bevara uppgifter med beaktande av slutresultatet av en utredning gällande ett visst fall,
- slutgiltigt domstolsavgörande, i synnerhet förkastande av åtal,
- rehabilitering av förbrytare,
- avtjänade straff,
- amnesti,
- den registrerades ålder och
- speciella uppgiftsklasser.

Tillsammans med tillsynsmyndigheten eller i enlighet med landets interna lagstiftning skall uppgöras regler som är avsedda att bestämma upplagringstiden inom olika personregister och regelbunden kvalitetskontroll av dessa.

Om upplagringstider skall stadgas i den förordning som skall ges med stöd av lagen om

polisens personregister. Ett utkast till förordning medföljer som bilaga till denna proposition. Utgångspunkten skall vara att upplagringstiderna skall grunda sig på intressejämförelse och att proportionalitetsprincipen skall beaktas när de bestäms. Upplagringstiderna skall göras så korta som möjligt utan att polisens verksamhet äventyras. Härigenom förhindras att onödigt gamla uppgifter används som grund för verksamheten. Oberoende av upplagringstiderna skall i varje situation då beslut fattas särskilt bedömas betydelsen av varje enskild registeruppgift bl.a. med stöd av den tid som gått sedan den händelse som föranledde anteckningen inträffade.

För jämförelsens skull kan konstateras att det i 25 a § tullförordningen, som trädde i kraft vid ingången av 1994, inte fastställes några upplagringstider för uppgifter i de personregister som förs vid tullverket för förebyggande och undersökning av tullbrott. Däremot skall enligt stadgandets 3 mom. nödvändigheten av de personuppgifter som lagrats i registren kontrolleras minst en gång i året.

25 §. *Närmare stadganden.* Närmare stadganden om tillämpningen av lagen skall utfärdas genom förordning. Ett utkast till förordning medföljer som bilaga till propositionen. I förordningen om polisens personregister skall finnas stadganden bl.a. om registerbeskrivning, om permanenta adb-personregister som är avsedda för polisens riksomfattande bruk och om avförande av uppgifter. Polisens högsta ledning skall med stöd av förordningen meddela närmare föreskrifter om verkställigheten av förordningen. Dessutom skall den registeransvarige kunna meddela närmare föreskrifter om registret. Redan definitionen av begreppet registeransvarig i 2 § 3 punkten personregisterlagen utgår från att den registeransvarige har rätt att bestämma om användningen av det personregister han för.

7 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

26 §. *Ikraftträdande.* Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som den nya polislagen. Samtidigt föreslås att förordningen om polisens personregister och förordningen om polisens riksomfattande permanenta adb-personregister skall upphävas som onödiga.

Till förordningen om polisens personregister, som föreslås bli upphävd, hänvisas förutom i

19 a § 2 mom. passlagen, som nedan föreslås bli ändrad, även i 29 § 3 mom. utlänningsförordningen (449/91) och i 2 a § förordningen om polisverksamhet inom försvarsväsendet. Med stöd av den förordning om polisens personregister som föreslås bli upphävd har inrikesministeriet utfärdat ett beslut om polisens riksomfattande manuella och temporära adb-personregister.

27 §. *Övergångsstadganden.* Den registeransvarige skall inom två år efter att lagen har trätt i kraft få det personregister som han för att överensstamma med lagen och den förordning som ges med stöd av den.

Sådan situationen nu är kan i synnerhet personregister avsedda för en polisenhets bruk innehålla uppgifter som är onödiga eller föråldrade med tanke på registrets användningsändamål. Det har inte heller alltid gjorts skillnad mellan egentliga polisändamål och förvaltningsändamål med den exakthet som krävs i de föreslagna stadgandena. De registeransvariga skall vara skyldiga att kontrollera nödvändigheten av personregistren. Om ett register konstateras vara onödigt, skall det utplånas. Om ett register konstateras alltjämt vara nödvändigt, skall onödiga och föråldrade uppgifter i det avföras. På motsvarande sätt skall felaktiga uppgifter rättas och bristfälliga uppgifter kompletteras.

Nya personregister som inrättas skall naturligtvis från början överensstamma med den föreslagna lagen och den förordning som skall ges med stöd av den. Dessutom bör man utan dröjsmål börja ändra gamla personregister så att de stämmer överens med de nya stadgandena.

Eftersom i synnerhet sådana personregister avsedda för en polisenhets bruk som förs manuellt kan ha ett omfattande datainnehåll, och eftersom de personalresurser som kan disponeras för kontrollarbetet är små, föreslås en relativt lång övergångstid.

1.2. Passlagen

19 a §. Hänvisningen i 19 a § 2 mom. passlagen till stadgandet om avvikelse från ändamålsbundenheten i förordningen om polisens personregister, som enligt förslaget skall upphävas, föreslås bli ändrad till en allmän hänvisning till lagstiftningen om polisens personregister.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Med stöd av den föreslagna lagen skall ges en förordning om polisens personregister. Ett utkast till förordning medföljer denna proposition som bilaga.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som den nya polislagen. I den proposition som gäller polislagen föreslås polislagen träda i kraft ca ett år efter att den har blivit stadfäst.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

L a g

om polisens personregister

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Lagens tillämpningsområde

På polisens personregister som har inrättats för skötseln av de uppgifter som avses i 1 § polislagen (/) tillämpas personregisterlagen (471/87), om inte något annat stadgas i denna lag.

Personregister som avses i 1 mom. är registret över misstänkta och skyddspolisens funktionella datasystem samt de register som inrättats enligt 2 kap.

2 §

Registret över misstänkta

Registret över misstänkta är ett permanent personregister som är avsett för polisens riksomfattande bruk och som förs med hjälp av automatisk databehandling.

För registret över misstänkta får inhämtas och i registret införas uppgifter som behövs för förebyggande och utredning av brott och som gäller personer som skäligen kan misstänkas

1) begå eller ha begått ett brott på vilket kan följa fängelse eller

2) medverka eller ha medverkat till ett brott på vilket kan följa fängelse i mer än sex månader.

Polisens högsta ledning är registeransvarig för registret över misstänkta. Registret över misstänkta förs av centralkriminalpolisen under tillsyn av polisens högsta ledning. Registret över misstänkta får användas av polispersonal som förordnats till observationsuppgifter.

3 §

Skyddspolisens funktionella datasystem

Skyddspolisens funktionella datasystem är ett permanent personregister som är avsett för skyddspolisens bruk och som förs med hjälp av automatisk databehandling. För skyddspolisens funktionella datasystem får inhämtas och

i registret införas uppgifter som behövs för förebyggande eller utredning av förehavanden eller brott som äventyrar rätts- och samhällsordningen eller statens säkerhet.

Skyddspolisens registeransvarig för skyddspolisens funktionella datasystem.

2 kap.

Inrättande av personregister

4 §

Inrättande av personregister

Andra personregister än de som avses i 2 och 3 §§ kan, beroende på användningsändamålet, inrättas

1) för polisens riksomfattande bruk,

2) för flera än en polisenhets bruk,

3) för en polisenhets bruk,

4) för att användas av en person som hör till polispersonalen eller av en arbetsgrupp som består av flera sådana personer.

I beslutet om inrättande av personregistret skall framgå för vilket ändamål registret används.

5 §

Personregister avsedda för polisens riksomfattande bruk

Om bestående personregister som är avsedda för polisens riksomfattande bruk och som förs med hjälp av automatisk databehandling stadgas genom förordning. Om registret över misstänkta stadgas i 2 §.

Om inrättande av ett temporärt eller manuellt personregister som är avsett för polisens riksomfattande bruk beslutar polisens högsta ledning.

Polisens högsta ledning är registeransvarig för personregister som är avsedda för polisens riksomfattande bruk. Centralkriminalpolisen skall föra registren under tillsyn av polisens högsta ledning.

6 §

Personregister avsedda för flera polisenheters bruk

Om inrättande av ett personregister som är

avsett för flera polisenheters bruk beslutar den polisenhet som ansvarar för verksamheten. Polisenheten är också registeransvarig.

7 §

Personregister avsedda för en polisenhets bruk

Om inrättande av ett personregister som är avsett för en polisenhets bruk beslutar ifrågasvarande polisenhet, som också är registeransvarig. Om skyddspolisens funktionella datasystem stadgas i 3 §.

8 §

Personregister avsedda för en persons eller en arbetsgrupps bruk

Om inrättande av ett personregister som är avsett att användas av en person som hör till polispersonalen eller av en arbetsgrupp som består av sådana personer beslutar den medlem av polispersonalen som ansvarar för uppgiften. Denne är också registeransvarig.

9 §

Beslut om inrättande av register, registerbeskrivning och registeranmälan

För inrättande av ett personregister enligt 5 § 2 mom. eller sådana personregister enligt 6 eller 7 § som förs med hjälp av automatisk databehandling krävs ett skriftligt beslut.

Över registret över misstänkta och skyddspolisens funktionella datasystem samt över personregister enligt 5 § och sådana personregister enligt 6 och 7 §§ som förs med hjälp av automatisk databehandling skall en registerbeskrivning enligt 10 § personregisterlagen uppgöras.

Om inrättande eller väsentlig ändring av ett personregister som avses i 1 mom. skall dataombudsmannen underrättas senast en månad innan registret inrättas eller ändras.

3 kap.

Inhämtande och registrering av uppgifter

10 §

Uppgifter som inte hänför sig till ett visst uppdrag

Information som erhållits i samband med ett visst uppdrag som ankommer på polisen och

vilka behövs för att de uppgifter som avses i 1 § 1 mom. polislagen skall kunna skötas, men vilka inte hänför sig till uppdraget i fråga, får endast inhämtas för eller registreras i register enligt 2 och 3 §§ samt i tillfälliga register enligt 8 §.

11 §

Känsliga uppgifter

Uppgifter som avses i 6 § 2 mom. 3 punkten personregisterlagen får inhämtas för och registreras i polisens personregister när de behövs med tanke på det ändamål som registret används för.

Uppgifter som avses i 6 § 2 mom. 1, 2 eller 4—6 punkten personregisterlagen får inhämtas för och registreras i polisens personregister endast när det är nödvändigt för att ett visst uppdrag som ankommer på polisen skall kunna fullgöras. Uppgifter som avses i nämnda 4 punkt får dessutom inhämtas för och registreras i ett personregister när det är nödvändigt för tryggnad av den registrerades egen säkerhet eller polisens skydd i arbetet.

12 §

Uppgifter som erhållits genom avlyssning

Om en uppgift som har erhållits genom teknisk avlyssning som avses i polislagen inte hänför sig till ett brott eller om den hänför sig något annat brott än det för vars förhindrande eller avbrytande avlyssningen sker, får uppgiften inte införas i ett personregister, såvida inte uppgiften gäller ett brott för vars förhindrande eller avbrytande avlyssning får ske.

Om införande i personregister av uppgifter som erhållits genom teleavlyssning eller hemlig teknisk avlyssning enligt tvångsmedelslagen (450/87) stadgas i tvångsmedelslagen.

13 §

Polisens rätt till uppgifter ur vissa register

Polisen har rätt att på det sätt som stadgas i 2 och 3 mom. ur vissa register få information som den behöver för att sköta sina uppgifter och föra sina personregister.

Polisen har rätt att enligt avtal med den registeransvarige genom teknisk anslutning få

1) ur justitieförvaltningens datasystem uppgifter om brottmål som är eller har varit föremål för åtalsprövning, utfärdade straffor-

der, brottmål som är anhängiga vid domstol, utdömda bötesstraff och om personer som avtjänar eller har avtjänat fängelsestraff, om erhållande av uppgifter ur straffregistret stadgas dock i straffregisterlagen (770/93),

2) ur utrikesministeriets datasystem uppgifter angående beslut om visum, uppehålls- eller arbetstillstånd,

3) ur utlänningscentralens datasystem uppgifter som behövs vid behandlingen av ärenden som avses i utlänningslagen (378/91) och vid tillsynen över att utlänningslagen iakttas,

4) ur länsstyrelsernas datasystem för trafik-tillstånd uppgifter som behövs vid övervakningen av tillståndspliktig trafik, samt

5) ur Finlans Banks finansinspektions datasystem uppgifter som behövs för förebyggande och utredning av penningtvätt.

Polisen har rätt att i maskinläsbar form få

1) ur befolkningsdatasystemet uppgifter om personers namn, personbeteckningar, adresser och död,

2) ur justitieministeriets datasystem uppgifter om sådana beslut av åklagare enligt vilka det i saken inte är fråga om ett brott eller inte finns bevis för brott, domstolarnas lagakraftvunna avgöranden genom vilka åtal har förkastats, böter som inte har kunnat indrivas och personer som efterlysts av justitieministeriet,

3) ur datasystemet för vägtrafiken uppgifter som gäller motorfordon som polisen spanar efter,

4) ur utrikesministeriets datasystem uppgifter om beviljade pass och visum samt uppehålls- och arbetstillstånd, samt

5) ur försvarsmaktens datasystem uppgifter om värnpliktiga som har uteblivit från uppådd.

14 §

Registrering av uppgifter genom direkt anslutning

I polisens personregister kan genom direkt anslutning

1) justitieministeriet och fängelsemyndigheterna införa efterlysningsuppgifter som hänför sig till verkställighet av straff, samt

2) tull- och gränsbevakningsmyndigheterna införa uppgifter om personer som har efterlysts av tull- eller gränsbevakningsmyndigheterna, uppgifter om viseringspliktiga utlännningar, uppgifter som gäller utlänningsars identitet och

signalement samt uppgifter som behövs för förebyggande och utredning av narkotikabrott.

4 kap.

Den registrerades rätt till insyn

15 §

Begränsningar av rätten till insyn

Utöver vad som stadgas i 12 § personregisterlagen finns sådan rätt till insyn som avses i lagens 11 § lag inte heller i fråga om

1) registret över misstänkta,

2) skyddspolisens funktionella datasystem, eller

3) sådana klassificeringsuppgifter eller uppgifter om tillvägagångssätt som ingår i polisens övriga register och som gäller personer eller gärningar.

Dataombudsmannen kan på den registrerades begäran kontrollera att de uppgifter om den registrerade som avses i 1 mom. är lagenliga.

16 §

Utövande av rätten till insyn

I fråga om utövande av rätten till insyn tillämpas 11 och 14 §§ personregisterlagen, om inte något annat följer av 2 eller 3 mom.

För kontroll ger centralkriminalpolisen uppgifter ur personregister som är avsedda för polisens riksomfattande bruk och den registeransvarige ur övriga personregister. Uppgifterna kan också ges av någon annan polisenhet enligt vad den registeransvarige bestämmer.

Vid utövande av rätten till insyn skall den registrerade personligen hos polisen framföra en begäran som avser detta och styrka sin identitet.

5 kap.

Utlämnande och användning av uppgifter

17 §

Utlämnande av uppgifter till polisen för sådant ändamål för vilket uppgifterna har inhämtats och registrerats

En polisenhet och den som hör till polispersonalen har rätt att till en annan polisenhet eller till en person som hör till polispersonalen

lämna information ur ett personregister som har inrättats för skötseln av de uppgifter som avses i 1 § 1 mom. polislagen, om det behövs för skötseln av dessa uppgifter.

Uppgifter som avses i 10 § får dock lämnas ut endast när det behövs

- 1) för tryggnad av statens säkerhet,
- 2) för avvärjande av fara som omedelbart hotar liv eller hälsa eller av betydande egendomsskada, eller
- 3) för förebyggande eller utredning av ett brott på vilket kan följa fängelse.

En polisenhet och den som hör till polispersonalen har rätt att till en annan polisenhet eller till en person som hör till polispersonalen lämna information ur ett personregister som har inrättats för skötseln av de uppgifter som nämns i 1 § 2 mom. polislagen, om det behövs för skötseln av den uppgift för vilken informationen har inhämtats och registrerats.

Uppgifterna får också lämnas ut genom teknisk anslutning.

18 §

Utlämnande av uppgifter till polisen för andra ändamål

Utöver vad som stadgas i 17 § får en polisenhet och den som hör till polispersonalen lämna ut uppgifter ur ett personregister till en annan polisenhet eller till en person som hör till polispersonalen, om uppgifterna behövs

- 1) för tryggnad av statens säkerhet,
- 2) för avvärjande av fara som omedelbart hotar liv eller hälsa eller av en betydande egendomsskada, eller
- 3) för förebyggande eller utredning av ett brott på vilket kan följa fängelse,
- 4) för utredning av identitet i samband med ett visst uppdrag som ankommer på polisen och som nödvändigt kräver att någons identitet styrks, eller
- 5) för beslut eller utlåtande som gäller beviljande eller giltighet av ett tillstånd, när tillståndet enligt gällande stadganden är beroende av sökandens eller tillståndshavarens tillförlitlighet, lämplighet eller någon annan sådan egenskap, och bedömningen av egenskapen förutsätter uppgifter som hänför sig till sökandens eller tillståndshavarens hälsotillstånd, bruk av rusmedel, brottslighet eller våldsamma uppträdande.

Uppgifter ur registret över misstänkta, ur skyddspolisens funktionella datasystem och

uppgifter enligt 10 § ur de register som avses i 8 § får dock inte lämnas ut för de ändamål som nämns i 1 mom. 5 punkten.

Uppgifter ur personregistren får lämnas ut även för statistikföring i samband med polisens forsknings- och planeringsverksamhet. Uppgifter får också lämnas ut för polisens utbildningsverksamhet, om det är nödvändigt för att genomföra utbildningen.

19 §

Utlämnande av uppgifter till andra än polisen

Ur polisens personregister får polisen genom teknisk anslutning lämna ut behövliga uppgifter till

1) utrikesministeriet och Finlands beskickningar för beviljande av pass, visum och uppehålls- eller arbetstillstånd

2) gränsbevaknings- och tullmyndigheterna för bevakning av landets gränser och gränsområden, övervakning av utlandstrafiken, förebyggande och utredning av tullbrott och för övervakning av utlänningsars inresa och utresa,

3) till domstolar och åklagarmyndigheter för följande av efterlysningar, fängvårdsmyndigheter för följande av efterlysningar av fångar samt till justitieministeriet och militärmyndigheterna för följande av dessas egna efterlysningar,

4) till domstolar och åklagarmyndigheter för behandling av ärenden som gäller skjutvapen,

5) till utlänningscentralen för behandling av ärenden som gäller finskt medborgerskap, utlänningsars inresa till landet, vistelse och arbete i landet samt flyktingar och asyl, samt

6) till fordonsförvaltningen för upprätthållande av fordonsregistret inom datasystemet för vägtrafiken.

20 §

Utlämnande av uppgifter till utlandet

Polisen har under de förutsättningar som anges i 17 § 3 mom. och 18 § rätt att lämna ut uppgifter ur polisens personregister till internationella kriminalpolisorganisationen (I.C.P.O.-Interpol) eller till polismyndigheter i länder som är medlemmar i internationella kriminalpolisorganisationen eller till andra sådan myndigheter i dylika länder vilka har till uppgift att trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller förebygga brott och föra brott till åtalsprövning.

Polisen har rätt att lämna ut uppgifter ur polisens personregister till myndigheter enligt 1 mom. i stater som inte är medlemmar i internationella kriminalpolisorganisationen, om uppgifterna behövs

1) för tryggnad av statens säkerhet,
2) för avvärjande av en fara som omedelbart hotar liv eller hälsa eller av en betydande egendomsskada, eller

3) för förebyggande eller utredning av ett brott för vilket, om det hade begåtts i Finland, fängelsestraff skulle kunna utdömas.

Till stater som avses i 22 § 1 mom. personregisterlagen får uppgifter som avses i 1 mom. också lämnas ut genom teknisk anslutning.

Angående utlämnande av uppgifter till utlandet gäller dessutom vad som särskilt stadgas eller vad som bestäms i internationella fördrag som är förpliktande för Finland.

21 §

Beslut om utlämnande av uppgifter

Beslut om utlämnande av information ur polisens personregister fattas av en person som hör till polispersonalen och som har förordnats att sköta denna uppgift.

Beslut om sådant utlämnande av uppgifter ur personregister avsedda för polisens riksomfattande bruk som sker genom teknisk anslutning fattas av centralkriminalpolisen enligt anvisningar som polisens högsta ledning meddelar. Beslut om utlämnande av uppgifter ur andra personregister genom teknisk anslutning fattas av den registeransvarige.

Beslut om sådant utlämnande till utlandet av uppgifter ur personregister avsedda för polisens riksomfattande bruk som sker genom teknisk anslutning fattas av polisens högsta ledning.

När beslut om utlämnande fattas skall för tryggnad av datasekretessen för den registrerade beaktas arten av de uppgifter som skall lämnas ut samt de internationella fördrag som är förpliktande för Finland och de internationella rekommendationer som Finland har godkänt.

22 §

Användning av uppgifter för annat ändamål än det för vilket uppgifterna inhämtats och registrerats

Information ur ett personregister som har inrättats för skötseln av uppgifter som avses i

1 § 1 mom. polislagen får av polisen användas för skötseln av andra uppgifter enligt vad som stadgas i 18 §. Under samma förutsättningar får information ur ett personregister som har inrättats för skötseln av polisens uppgifter enligt 1 § 2 mom. polislagen användas av polisen för skötseln av en annan uppgift än den för vilken informationen har inhämtats och registrerats.

23 §

Utlåtanden om tillförlitlighet

Polisen har rätt att i behövlig omfattning använda uppgifter ur polisens personregister när utlåtanden ges

1) om tillförlitligheten hos den som sökt en tjänst enligt 9 a § statstjänstemannalagen (725/89) eller som har utnämnts till en sådan tjänst, samt

2) om en persons tillförlitlighet när det är fråga om skötseln av en uppgift som ger tillträde till statshemligheter eller sådana företagshemligheter som kunde äventyra statens säkerhet eller ett betydande allmänt eller enskilt intresse om de röjs olovligen.

När utlåtanden enligt 1 mom. ges får dock inte användas uppgifter ur registret över misstänkta eller uppgifter enligt 10 § ur de register som avses i 8 §.

I de fall som avses i 1 mom. har polisen också rätt att lämna andra uppgifter ur polisens personregister än sådana som avses i 2 mom., om det är nödvändigt med tanke på det syfte för vilket utlåtandet ges.

Den registrerade har rätt att få veta om ett utlåtande enligt 1 mom. 1 punkten har getts om honom, och han skall underrättas om att ett utlåtande enligt 1 mom. 2 punkten har begärts eller givits, om inte detta uppenbart äventyrar statens säkerhet.

6 kap.

Särskilda stadganden

24 §

Utplåning av uppgifter i personregister

En uppgift som har konstaterats vara felaktig får bevaras, om det är nödvändigt för att trygga rättigheter som tillkommer någon annan part eller en person som hör till polispersonal-

en. En sådan uppgift får användas endast i syfte att trygga dessa rättigheter.

Stadganden om den tid registrerade uppgifter skall bevaras utfärdas genom förordning.

25 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

7 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

26 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 199 .

Genom denna lag upphävs förordningen den 18 december 1987 om polisens personregister (1056/87) och förordningen den 29 december 1988 om polisens riksomfattande personregister (1337/88) jämte ändringar.

27 §

Övergångsstadganden

Den registeransvarige skall se till att det personregister som han för överensstämmer med denna lag och med stöd av den utfärdad förordning inom två år efter att denna lag har trätt i kraft.

2.

Lag

om ändring av 19 a § passlagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* 19 a § 2 mom. passlagen av den 22 augusti 1986 (642/86), sådant det lyder i lag av den 2 december 1988 (1037/88), som följer:

19 a §

Denna lag träder i kraft den 199 .

Om polisens personregister stadgas särskilt.

Helsingfors den 8 april 1994

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Inrikesminister *Mauri Pekkarinen*

Förordning om polisens personregister

På föredragning av inrikesministern stadgas med stöd av 25 § lagen den 199 om polisens personregister (/):

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Registerbeskrivning

Utöver de uppgifter som anges i 6 § personregisterförordningen (476/87) skall av registerbeskrivningen framgå

- 1) namn och tjänsteställning i fråga om den som ansvarar för registerärenden,
- 2) hur registerbeskrivningen hålls tillgänglig, samt
- 3) hur registeruppgifterna sparas.

2 kap.

Riksomfattande personregister

2 §

Datasystemet för brottsutredning samt allmän ordning och säkerhet

I databasen inom datasystemet för brottsutredning samt allmän ordning och säkerhet, som är avsett för polisens riksomfattande bruk och förs med automatisk databehandling, får information som behövs för skötseln av de uppgifter som anges i 1 § 1 polislagen (/) registreras enligt följande:

- 1) för samband av datasystemet, av de uppgifter som gäller en persons identitet namn, personbeteckning, kön, modersmål, nationalitet, hemort, adress, polisdistrikt samt i fråga

om en person sådana uppgifter som påverkar hans egen säkerhet eller polisens säkerhet i arbetet,

- 2) ur utrednings- och handräckningssystemen brottsanmälningsnummer, gärningstiden, brottsbeteckningskod samt tidpunkten för åtalspreskription (*brottanmälningsindex*),

- 3) i fråga om efterlysta personer orsaken till efterlysningen, de begärda åtgärderna, den efterlysande myndigheten, preskription av efterlysningen och tilläggsuppgifter som behövs vid övervakningen av efterlysningar (*datafil över efterlysta*),

- 4) i fråga om försvunna personer sådana uppgifter som behövs för att finna dem och i fråga om okända avlidna sådana uppgifter som behövs för identifiering av dem (*datafil över personer som skall identifieras*),

- 5) i fråga om egendom som någon förlorat genom brott eller som omhändertagits av polisen eller förkommit, uppgifter som behövs för återställande av egendomen till dess ägare (*datafil över egendom*),

- 6) i fråga om personer som gripits på grund av brott, anhållits eller häktats eller i fråga om personer som berövats sin frihet av andra skäl än berusning de uppgifter som anges i 22 § förordningen om förundersökning och tvångsmedel (575/88), uppgifter som hänför sig till brottanmälningar och gripande samt i enskilda fall uppgifter som påverkar säkerheten vid förvaringen (*datafil över anhållna*),

- 7) i fråga om personer som misstänks för brott signalement enligt 6 kap. 4 § tvångsme-

delslagen (450/87), uppgifter som hänför sig till ett brott som misstänks ha skett samt centralkriminalpolisens uppgifter som gäller registrering (*datafil över signalement*)

8) i fråga om brott som misstänks ha skett anmälningssuppgifter som baserar sig på brottanmälningar och undersökningsprotokoll, uppgifter om sakägare, uppgifter om den som misstänks för brott, uppgifter som gäller individualisering av brott och beskrivning av händelseförloppet, uppgifter om egendom som åtkommit genom brott samt uppgifter som behövs för sammanlänkning och teknisk undersökning av brott (*datafil över tillvägagångssätt*), samt

9) identifieringsuppgifter som gäller motorfordon och registreringsskyltar som tillgripits eller efterspanas av någon annan orsak, personuppgifter på efterspanade personer som rör sig med motorfordon samt uppgifter om sakägare och undersökningsuppgifter som antecknats i brottanmälningar (*datafil över efterspanade motorfordon*).

3 §

Datasystemet för förvaltningsärenden

I databasen inom datasystemet för förvaltningsärenden, vilket är avsett för polisens riksfattande bruk och förs med automatisk databehandling, får information som behövs för skötseln av de uppgifter som anges i 1 § 2 polislagen (/) registreras enligt följande:

1) för sambruk av datasystemet, av de uppgifter som gäller en persons identitet namn, personbeteckning, kön, modersmål, medborgerskap, födelseort, hemort, boningskommun, adress och polisdistrikt samt i fråga om sammanslutningar namn, affärs- eller samfundssignum, språk, hemort och postadress,

2) för skötseln av polisens tillståndsförvaltnings- och övervakningsuppgifter som hänför sig till skjutvapen och avses i lagen om skjutvapen (/) uppgifter om beviljade vapentillstånd, vapentillstånd som förnyats eller förfallit, parallelltillstånd och tillverkningstillstånd, uppgifter om ansökningar som har avslagits, uppgifter om återkallande av tillstånd och varningar som har tilldelats, uppgifter om väsentlig ändring av ett vapen för vilket tillstånd har beviljats, uppgifter om försäljning av ett vapen till en vapenaffär samt uppgifter om omhändertagande av vapen (*datafil över vapentillstånd*),

3) för konstaterande av identitet de uppgifter som enligt förordningen om identitetskort (867/90) skall antecknas i identitetskort (*datafil över identitetskort*),

4) för skötseln av polisens tillståndsförvaltnings- och övervakningsuppgifter som hänför sig till pass och avses i passlagen (642/86) uppgifter om beviljade pass eller andra resedokument som utfärdats av en finsk myndighet, uppgifter om passansökningar som har avslagits, indragning av pass, hinder mot utfärdande av pass och utlåtanden som har givits till utrikesministeriet med tanke på pass som skall utfärdas utomlands samt uppgifter om anmärkningar som hänför sig till ett ärende som gäller pass (*datafil över pass*),

5) i fråga om utlänningar som anländer till Finland och avses i artikel 2 och 3 i den nordiska överenskommelsen angående passkontroll (178/58; FördrS 10/58), för övervakning av utlänningarnas inresa till landet, vistelse i landet och utresa uppgifterna i en utlännings pass, visum och kontrollkort, giltighetstiden för uppehållstillstånd, uppgifter om den bil som använts för inresan, uppgifter i fråga om medföljande personer, uppgift om eventuell fotografering av passet, uppgifter samt adress i Finland i fråga om den som inbjudit utlänningen Finland (*datafil över kontrollkort*), samt

6) i fråga om utlänningar enligt 53 a § utlänningslagen (639/93) som anländer till Finland, för konstaterande av identiteten samt för övervakning av utlänningars inresa till landet, vistelse i landet och utresa uppgifterna i en utlännings resedokument, fingeravtryck, fotografi samt övriga signalement (*datafil för identifiering av utlänningar*).

4 §

Vissa tillfälliga datafiler

Den som tillverkar ett identitetskort skall på uppdrag av polisens högsta ledning och under dess tillsyn upprätthålla en tillfällig datafil som utgör en del av datafilen över identitetskort och omfattar ett fotografi av identitetskortets innehavare och innehavarens namnteckning. Tillverkaren skall förstöra fotografiet och namnteckningen då ett år har förflutit sedan identitetskortet har beställts.

Den som tillverkar ett pass skall på uppdrag av polisens högsta ledning och under dess tillsyn upprätthålla en tillfällig datafil som utgör en del av datafilen över pass och omfat-

tar ett fotografi av passets innehavare och innehavarens namnteckning. Tillverkaren skall förstöra fotografiet och namnteckningen då ett år har förflutit sedan passet har beställts.

3 kap.

Utplåning av uppgifter

5 §

Registret över misstänkta

Uppgifter som gäller en person skall utplånas ur registret över misstänkta då 10 år har förflutit sedan den sista uppgiften har införts.

6 §

Skyddspolisens funktionella datasystem

Uppgifter som gäller en person skall utplånas ur skyddspolisens funktionella datasystem då 25 år har förflutit sedan den sista uppgiften har införts.

7 §

Datasystemet för brottsutredning samt allmän ordning och säkerhet

Ur det datasystem som avses i 2 § skall uppgifterna utplånas enligt följande:

1) ur brottsanmälningsindexet då ett år har förflutit sedan åtalsrätten för det misstänkta brottet har preskriberats,

2) ur datafilen över efterlysta då två år har förflutit sedan efterlysningen har återkallats,

3) ur datafilen över personer som skall identifieras, då ett år har förflutit sedan en person har påträffats eller en okänd avliden har identifierats,

4) ur datafilen över egendom då ett år har förflutit sedan egendomen har sålts på auktion eller återställt till innehavaren,

5) ur datafilen över anhållna då 10 år har förflutit sedan den sista uppgiften har antecknats,

6) ur datafilen över signalement och datafilen över tillvägagångssätt då ett år har förflutit sedan den registeransvarige har fått kännedom om åklagarens beslut enligt vilket det i saken inte är fråga om ett brott eller inte finns bevis på brott eller sedan åtal som väckts mot den registrerade har förkastats genom en domstols lagakraftvunna avgörande, samt

7) ur datafilen över efterspanade fordon då

ett år har förflutit sedan efterlysningen har återkallats, dock senast då 10 år har förflutit sedan efterlysningen har antecknats.

Uppgifter som gäller personer under 15 år skall utplånas ur datasystemet då ett år har förflutit sedan den registrerade har fyllt 18 år. Uppgifterna skall dock inte utplånas på denna grund, om någon av anteckningarna gäller en brottslig gärning för vilken inte stadgas annat straff än fängelse eller om nya anteckningar angående en registrerad som vid registreringen har varit yngre än 15 år införs innan han har fyllt 18 år.

Alla uppgifter om en person skall dock utplånas ur datasystemet senast då ett år har förflutit sedan den registrerades död.

8 §

Datasystemet för förvaltningsärenden

Ur det datasystem som avses i 3 § skall uppgifterna utplånas enligt följande:

1) ur datafilen över vapentillstånd, datafilen över identitetskort och datafilen över pass då ett år har förflutit sedan den registrerades död,

2) ur datafilen över kontrollkort då fem år har förflutit sedan den registrerade har lämnat landet, dock senast då 10 år har förflutit sedan den sista uppgiften har antecknats, samt

3) ur datafilen för identifiering av utlänningar, då 10 år har förflutit sedan registreringen eller då ett år har förflutit sedan den registrerade har fått finskt medborgerskap.

Alla uppgifter om en person skall dock utplånas ur datasystemet senast då ett år har förflutit sedan den registrerades död.

9 §

Övriga permanenta personregister

Ur övriga personregister som inrättats för brottsutredning samt allmän ordning och säkerhet än sådana datasystem som avses i 2 § skall uppgifterna utplånas enligt följande:

1) ur register som inrättats för polisens riksomfattande bruk och som förs manuellt, då ett år har förflutit sedan den registerades död,

2) ur personregister som inrättats för en eller flera polisenheters bruk, då 10 år har förflutit sedan den gärning, åtgärd eller händelse som föranlett registreringen har antecknats. Ur undersöknings- och handräckningssystemet skall uppgifterna om brottsanmälan dock utplånas då ett år har förflutit sedan åtalsrätten har

preskriberats. I undersöknings- och handräckningssystemets arkivindex lagras dock permanent namnen och personbeteckningarna i fråga om personer som har samband med brottsanmälningar samt numret på den brottsanmälan i vilken en persons uppgifter har införts, samt

3) ur permanenta personregister som inrättats för att användas av en person som hör till polispersonalen eller av en arbetsgrupp som består av sådana personer, när uppgiften har konstaterats vara onödig med tanke på registrets användningsändamål eller då ett år har förflutit sedan den registeransvarige har fått vetskap om åklagarens beslut enligt vilket det i saken inte är fråga om ett brott eller inte finns bevis på brott eller sedan åtal som väckts mot den registrerade har förkastats genom en domstols lagakraftvunna avgörande.

Ur andra personregister som har inrättats för behandlingen av förvaltningsärenden än ur det datasystem som avses i 3 § utplånas uppgifterna då ett år har förflutit sedan den registrerades död.

4 kap.

Särskilda stadganden

10 §

Bemyndigande att meddela föreskrifter

Närmare föreskrifter om verkställigheten av denna förordning meddelas av polisens högsta ledning.

Den registeransvarige kan meddela närmare föreskrifter om ett register.

Polisens högsta ledning meddelar närmare föreskrifter om de uppgifter som skall anges i de meddelanden som skall ges till personregister som har inrättats för polisens riksomfattande bruk samt fastställer vid behov de formulär som behövs.

11 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den
199 .

